

Засновники Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ). *Заснований у 2003 році. Виходить двічі на тиждень.*
Головний редактор О. Онищенко, академік НАН України. *Редакційна колегія* В. Горвий (заступник головного редактора, науковий керівник проекту), Т. Гранчак, Ю. Половинчак, Л. Чуприна. *Бюлетень підготували* В. Бондаренко, С. Горова, Т. Гранчак, О. Пестрецова, Н. Тарасенко. *Адреса редакції:* НБУВ, пр-т 40-річчя Жовтня, 3, Київ, 03039, Україна. Тел. (044)524-25-48, (044)525-61-03. E-mail: siaz@pochta.ru, www.nbuv.gov.ua/siaz.html.
Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 5358 від 3 серпня 2001 р.

**Передрук матеріалів дозволяється лише
після погодження з СІАЗ: siaz@pochta.ru**

РЕЗОНАНС

Бюлетень матеріалів, підготовлених на базі аналізу
оперативної інформації електронних видань/

**№ 91
(2 грудня 2010 р.)**

ЗМІСТ:

У ЦЕНТРИ УВАГИ	2
АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС	4
ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА	21
ВИКОНАВЧА ВЛАДА	28
ПОЛІТИКА	39
ЕКОНОМІКА.....	43

КИЇВ 2010

У ЦЕНТРИ УВАГИ

Глава держави взяв участь у роботі саміту ОБСЄ

1 грудня Президент України В. Янукович узяв участь у роботі саміту Організації з безпеки та співробітництва в Європі, який проходив у Палаці незалежності в Астані.

У саміті брали участь глави держав та урядів з 56 країн-учасниць ОБСЄ, 12 партнерів зі співробітництва, а також представники інших міжнародних та регіональних організацій.

Після церемонії відкриття розпочалася перша сесія саміту ОБСЄ, під час якої Президент України виступив із промовою (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua). – 2010. – 1.12*).

В. Янукович: Сьогодні наша мета – надати потужний політичний поштовх для досягнення нової якості діяльності ОБСЄ

(Виступ Президента України на саміті
Організації з безпеки та співробітництва в Європі)

Шановний пане голово!
Шановні пані та панове!

Насамперед хочу висловити вдячність Президентові Казахстану шановному Нурсултану Абішевичу Назарбаєву за теплий прийом на гостинній казахстанській землі та побажати присутнім плідної і результативної роботи.

Від останньої зустрічі ОБСЄ на вищому рівні минуло 11 років. У динамічному глобалізованому світі це наче ціла епоха. Відтоді у Європі і у світі відбулися тектонічні зміни, події, що назавжди змінили обличчя нашого континенту. Блокове протистояння відходить у минуле. На порядку денному гостро затребувані спільні зусилля, взаємна довіра, консолідація і солідарність.

Постали нові виклики для нашої спільної безпеки.

Гостро заявив про себе міжнародний тероризм, що дає дедалі серйознішу загрозу для всіх.

У той час як Європа потребує більше, а не менше безпеки, компроміси і домовленості досягаються не завжди легко. Дедалі частіше постає питання про якісне оновлення існуючих механізмів підтримки міжнародної безпеки. Тому нинішній саміт, безумовно, – особлива подія.

Сьогодні наша мета – надати потужний політичний поштовх для досягнення нової якості діяльності ОБСЄ. Дати нашим народам сигнал про те, що

основоположні цінності, які сповідує Європа, – свобода, демократія, права людини – становлять міцну і непорушну базу нашого співробітництва. Підтвердити рішучість і солідарність перед існуючими та новими викликами і загрозами спільній безпеці.

Україна розглядає ОБСЄ як унікальну платформу для діалогу зі створення спільного простору рівної і неподільної безпеки. Простору, де конфлікти вирішуються виключно мирним шляхом на засадах міжнародного права. Простору, в якому позаблокові держави та країни, що добровільно позбулися ядерної зброї, мають надійні гарантії безпеки.

Як було нещодавно ухвалено, у 2013 р. Україна головуватиме в ОБСЄ. Виявлена державами-учасниками довіра до нашої кандидатури – вагомий стимул для подальшого самовдосконалення, продовження системних реформ і розвитку заможного демократичного суспільства. Впевнений, що Україна здатна об'єднати і бути об'єднуючою силою в ОБСЄ. Завдяки нашому позаблоковому статусу ми будемо «чесним брокером» і докладемо всіх зусиль для зміцнення ефективності Організації в інтересах всіх її учасників.

Шановні пані та панове!

Найсерйозніший виклик для нашої Організації та найбільшу загрозу регіональній безпеці і стабільності становлять неврегульовані конфлікти. Ми виступаємо за пошук взаємоприйнятних рішень існуючих конфліктів у регіоні Організації на основі норм та принципів міжнародного права, зокрема поваги до суверенітету та територіальної цілісності держав. Україна підтримує зміцнення та більш ефективне застосування механізмів ОБСЄ у сфері раннього попередження та запобігання конфліктам.

Європейському простору необхідний ефективний міжнародний контроль за виконанням вже досягнутих угод у сфері безпеки. Нам потрібні чіткі домовленості щодо заходів забезпечення та, в першу чергу, щодо заходів довіри між усіма країнами Європи, незалежно від їх входження в оборонні об'єднання. Модернізації вимагає чинний режим контролю над звичайними озброєннями.

Україна підтримує посилення ролі ОБСЄ з оцінки та протидії транснаціональним викликам і загрозам, зокрема пов'язаним з міжнародним тероризмом, розповсюдженням зброї масового знищення, організованою злочинністю, торгівлею людьми, наркотрафіком та кіберзлочинністю.

В умовах глобальної фінансової кризи ОБСЄ може надати корисні можливості для підтримання політичного діалогу між державами з метою вчасного та адекватного реагування на виклики економічного характеру.

Екологічна безпека як вагома передумова сталого розвитку повинна отримувати належну пріоритетну увагу.

Справжня енергетична безпека та стабільність має базуватися на спільних інтересах всіх учасників енергетичного ланцюга.

Україна сприяла і сприятиме пошуку ролі та місця ОБСЄ у цьому діалозі.

Україна не бачить альтернатив демократичному шляху розвитку і неухильно дотримується демократичних принципів.

Ми виступаємо за те, щоб наша Організація була спільнотою, де реалізуються найвищі стандарти забезпечення основоположних прав і свобод людини, утвердження верховенства права, підтримки демократичних інститутів, зміцнення громадянського суспільства. Безпека людини є запорукою успішної держави.

Ми твердо переконані, що для виконання своїх функцій ОБСЄ потрібні сильні інститути. Тому Україна підтримує набуття ОБСЄ статусу міжнародної організації, що зміцнить правове поле її функціонування і відкриє нові шляхи для реалізації поставлених цілей.

Шановні пані та панове!

Нинішня зустріч дає нам реальний шанс знову приступити до будівництва «спільного європейського дому», фундамент якого був закладений у 1975 р. у Гельсінкі. Для цього потрібна політична воля і чіткий план. Наша сьогоднішня зустріч – доказ того, що політична воля може бути мобілізована. Сподіваюся, що ця воля знайде своє втілення у дієвому плані нашого спільного поступу вперед.

Дякую за увагу.

*(Офіційне інтернет-представництво Президента України
(www.president.gov.ua). – 2010. – 1.12).*

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

Н. Тарасенко, мол. наук. співроб.

Саміт Україна – ЄС як фактор прискорення євроінтеграційних процесів в Україні

22 листопада в Брюсселі відбувся XIV саміт Україна – ЄС. Українську делегацію на саміті очолив Президент України В. Янукович. Україну представляли також міністр закордонних справ К. Грищенко, міністр з питань палива та енергетики Ю. Бойко, глава Адміністрації Президента С. Львовчкін.

ЄС на саміті представляв Президент Європейської ради Г. ван Ромпей та Президент Європейської комісії Ж. Баррозу. У роботі саміту також брали участь Верховний представник з питань спільної зовнішньої та безпекової політики К. Ештон, комісар з питань розширення та Європейської політики сусідства С. Фюле, комісар з питань торгівлі К. де Гухт.

Під час саміту було обговорено ряд актуальних питань, що стосуються взаємин між Україною і ЄС та які умовно можна об'єднати за трьома напрямками. Перший з них стосувався проведення реформ в Україні і акцентував увагу на макроекономічній стабільності (зокрема виконанні угоди стенд-бай з Міжнародним валютним фондом та наданні макрофінансової допомоги з боку ЄС); енергетичних питаннях; місцевих виборах 31 жовтня та рішенні Конституційного Суду; дотриманні прав людини та принципів демократії; громадянському суспільстві, розвитку медіа та міжлюдських контактах. Другий блок включав питання щодо відносин між ЄС та Україною, зокрема План дій щодо безвізового режиму; досягнення поступу в рамках переговорів щодо Угоди про асоціацію між Україною та ЄС; реформи енергетичного сектору; поглиблення співпраці та конвергенція в зовнішній та безпековій політиці; спільна ініціатива співпраці щодо Криму. Третій напрям обговорення учасниками саміту становили регіональні питання, зокрема Придністровський конфлікт та Місія допомоги ЄС на українсько-молдовському кордоні EUBAM; відносини з Білоруссю.

Як і очікувалось, головним результатом саміту стало підписання Плану дій щодо введення безвізового режиму між Україною та країнами Європейського Союзу. Цей документ надає Україні перелік реформ та заходів, які необхідно реалізувати для того, щоб рішення про скасування візового режиму було прийнято.

Україна і Європейський Союз почали безвізовий діалог наприкінці 2008 р., практично відразу після того як на Паризькому саміті було схвалено рішення про перехід до безвізового режиму в довгостроковій перспективі. Треба зазначити, що у проекті програми економічних реформ України на 2010–2014 рр. міститься пункт, згідно з яким безвізовий режим між Україною та ЄС має бути впроваджений до кінця 2012 р. Також 19 травня Кабмін затвердив план першочергових заходів щодо інтеграції України в ЄС на 2010 р.

Крім того, 25 лютого 2010 р. Європарламент проголосував за резолюцію щодо України, в якій, зокрема, міститься пункт про можливість Києва запитати членство в ЄС. Також Європарламент проголосував за резолюцію щодо України, в якій міститься звернення до ради Євросоюзу надати ЄК мандат для розробки дорожньої карти безвізового режиму для України.

Разом з тим питання надання Україні Плану дій щодо безвізового режиму напередодні саміту неоднозначно трактувалося європейськими дипломатами. Зокрема, сумніви в доцільності надання Україні вказаного документа висловили Франція, Німеччина, Австрія і Нідерланди. Задля досягнення домовленості з ними саміт декілька разів переносили. Інригу щодо надання Україні Плану дій щодо безвізового режиму зняв Президент Єврокомісії Ж.М. Баррозу, анонсувавши його напередодні саміту.

ПД має статус «робочого документа» і за взаємною домовленістю сторін не публікується. Коротко про його зміст повідомили лише прес-служби МЗС і європейських структур. При цьому в Брюсселі наголосили, що ПД дає Україні такі

ж можливості й інструменти, що були в західнобалканських країн при отриманні ними дорожніх карт безвізового режиму.

Однак, як відзначають деякі українські експерти, відмінність Плану дій для України від аналогічних документів для балканських країн помітна навіть у термінології: документ не захотіли називати дорожньою картою, як у випадку країн Західних Балкан, і до формулювання про скасування віз наполегливо додають слова «у довгостроковій перспективі». Крім того, на відміну від балканського візового діалогу, спрямованого на якнайшвидшу відмову від віз для громадян, наприклад Македонії, Чорногорії або Албанії, український ПД передбачає тривалий переговорний процес. При цьому в ПД підкреслюється, що навіть бездоганне виконання Києвом усіх вимог ЄС не дає гарантій скасування віз для українців. Остаточне рішення ухвалюватимуть Європарламент і Європейська рада «з урахуванням загального стану взаємин Євросоюзу і України».

Основну частину Плану дій займає перелік із 60 вимог ЄС до України, розбитих на чотири блоки: безпека документів; нелегальна міграція, громадський порядок і безпека; міжнародні відносини та фундаментальні права.

Перша вимога, яка розпочинає вказаний перелік, стосується переходу до біометричних паспортів. Так звані «старі закордонні паспорти» червоного кольору з вклеєною фотографією повинні бути «поступово виведені з обігу». Такі паспорти видавалися громадянам України аж до літа 2010 р., і заявлений термін їх дії – до 2020 р. Скоріше за все, ЄС зажадає вилучити їх достроково.

Нові паспорти мають виготовлятися відповідно до найвищих стандартів ІКАО і з адекватним захистом персональних даних. ПД передбачає прийняття Україною окремого плану дій, який міститиме часові межі щодо повного переходу на документи, що відповідають вимогам ІКАО, і виведення з користування тих, які не відповідають. У ПД особливо підкреслюється: майбутнім безвізовим режимом зможуть скористатися тільки власники біометричних паспортів!

Другий блок ПД «Нелегальна міграція і реадмісія» складається з трьох розділів – «Управління кордонами», «Управління міграцією», «Політика надання притулку». «Управління кордонами» передбачає виконання всіх необхідних заходів для реалізації Держпрограми розвитку і реконструкції держкордону до 2015 р. і Концепції розвитку Держприкордонслужби до 2015 р. Документом передбачається надання Прикордонслужбі можливості брати участь у виявленні й розслідуванні транскордонних злочинів. Крім того, Україна повинна підготувати спеціальний план дій (із часовими межами і позначеними цілями) з реалізації національної стратегії інтегрованого управління кордонами (ІУК), забезпечити для нього адекватну інфраструктуру, технічне обладнання, ІТ-технології, фінансові і людські ресурси, а також ефективно виконувати закон 2009 р. «Про прикордонний контроль». Особливий акцент – на реалізації угоди про реадмісію з ЄС як однієї з основних умов продовження візового діалогу і запровадження в майбутньому безвізового режиму.

Розділ «Управління міграцією» вимагає від України встановлення

законодавчих рамок для міграційної політики, визначення чітких правил в'їзду й перебування на території країни іноземців, заходів для реінтеграції українських громадян, які повертатимуться на батьківщину – добровільно чи за згодою про реадмісію, моніторингу міграційних потоків, боротьби з нелегальною міграцією та докладання зусиль до укладення угод про реадмісію з країнами – джерелами нелегалів. Окремим пунктом прописана необхідність прийняття національної стратегії управління міграцією і відповідного плану дій, який вказуватиме часові межі, мету, дії, результати й індикатори виконання, а також достатні людські та фінансові ресурси. Крім того, ЄС хоче бачити в Україні механізм моніторингу міграційних потоків і регулярно отримувати інформацію про міграційну ситуацію в Українській державі – кількість нелегальних та легальних мігрантів, аналіз ризиків і розслідування випадків організованого сприяння нелегальній міграції. Про єдиний окремий міграційний орган у ПД нічого не сказано. Європейці хочуть від нас бодай ефективної співпраці між усіма задіяними в цій сфері держструктурами.

Розділ «Політика надання притулку» передбачає прийняття та виконання законодавства в цій сфері (зокрема ратифікації Женевської конвенції 1951 р. і Нью-Йоркського протоколу до неї), яке відповідає міжнародним стандартам.

Євросоюз включив в ПД також пункти, не пов'язані безпосередньо з видачею паспортів, ні з питаннями перетину кордону, ні з міграцією громадян третіх країн. Зокрема, ЄС зобов'язав Україну переглянути або зовсім скасувати реєстрацію (прописку) українських громадян та іноземців, що законно перебувають на території країни, «з метою запобігання необґрунтованим обмеженням і заборон свободи їх переміщення по території України». «Іноді нам і самим не вдається пояснити логіку вимог плану дій. Але цей документ містить не лише технічні вимоги, а й політичні, висунуті країнами-учасницями ЄС», – зізнався поінформований представник Єврокомісії.

Серед інших «непрофільних» вимог до Києва, передбачених Планом дій, – надання «повного, ефективного доступу до отримання закордонних паспортів всім українським громадянам, у тому числі... людям з обмеженими можливостями та іншим чутливим групам». На практиці це спричиняє чималі фінансові витрати: Україні потрібно буде технічно забезпечити доступ людей з особливими потребами у всі паспортні столи. Джерела стверджують, що в Брюсселі планували також згадати про необхідність «імплементатії вимог Хартії мов національних меншин» при видачі закордонних паспортів, але відмовилися від цієї ідеї, дізнавшись, наскільки політизоване в Україні мовне питання і прийняття хартії зокрема.

Третій блок Плану дій – «Громадський порядок і безпека» – присвячений запобіганню та боротьбі з організованою злочинністю, тероризмом і корупцією; правовій кооперації з кримінальних питань; законодавчій співпраці й захисту даних і потребує розробки та прийняття великого законодавчого масиву, а також упорядкування і виконання кількох докладних планів дій з його реалізації.

Йдеться, зокрема, про всебічну стратегію боротьби з організованою злочинністю, закон про боротьбу з торгівлею людьми, антикорупційне законодавство та створення єдиного і незалежного агентства боротьби з корупцією, національну стратегію запобігання та боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму, нову національну стратегію боротьби з наркотиками, ратифікацію відповідних конвенцій ООН і Ради Європи в цих сферах, укладання угод з Євроюстом і Європолем.

Четвертий блок ПД – «Зовнішні зносини і фундаментальні права» – стосується свободи пересування територією України, умов і процедур видачі ідентифікаційних документів, дотримання прав громадян, включно із захистом меншин. Євросоюз пропонує Україні переглянути правові й регуляторні рамки процедур реєстрації громадян для уникнення невиправданого обмеження свободи пересування. Інакше кажучи, європейці хочуть, щоб в Україні, як і в країнах ЄС, була повідомна, а не дозвільна система реєстрації громадян. Прийняття всебічного антидискримінаційного законодавства і виконання відповідного плану дій, ефективна боротьба з расизмом, ксенофобією та антисемітизмом – також обов’язкові умови майбутнього скасування віз для українських громадян.

Запропонований Києву Євросоюзом План дій не містить ані конкретних термінів його виконання, ані чітких критеріїв оцінки проведеної роботи. Більше того, він, на настійну вимогу французької сторони, не передбачає автоматизму, тобто виконання всіх умов документа не означає автоматичного запровадження безвізового режиму. Втім, заспокоює провідний експерт громадської ініціативи «Європа без бар’єрів» О. Сушко, у балканських дорожніх картах також не було ані конкретних дат, ані автоматизму – виконання цих документів прискіпливо аналізувалося Брюсселем, і тільки потім Рада ЄС і Європарламент ухвалювали рішення. Головних відмінностей від балканських документів, причому в гірший бік, на думку експерта, дві. По-перше, це двоетапність українського Плану дій. Відповідно до документа, під час першого етапу Україна готує і ухвалює потрібне законодавство та відповідні держпрограми з усіх чотирьох блоків питань, окреслених у ПД, на другому – здійснює потрібні заходи, а Єврокомісія, залучаючи фахівців з країн ЄС, оцінює якість та ефективність цієї роботи. Перша доповідь для Європарламенту і Ради ЄС про виконання Україною ПД має бути зроблена Єврокомісією в середині 2011 р.

Рішення про перехід до другого етапу ухвалюватиме Рада ЄС на підставі підготовленого ЄК звіту про виконання українською стороною заходів, передбачених першим етапом ПД. У випадку ж Балкан ніякої етапності не було, ЄК готувала один звіт про виконання дорожньої карти, відповідно і Рада ЄС ухвалювала рішення один раз. Двоетапність українського документа значно подовжує процес його виконання.

Друга відмінність від балканських дорожніх карт – обов’язковий моніторинг з боку Єврокомісії не тільки виконання власне ПД, а також і міграційної ситуації в Україні загалом – кількості відмов у видачі віз українським громадянам, відмов у

в'їзді на кордоні ЄС, затриманих українських нелегалів у Європі, а також висланих з неї тощо. Більше того, перед ухваленням рішення про перехід до оцінки виконання другого етапу ПД ЄК має підготувати ще один документ – розгорнуту оцінку можливих наслідків у сферах міграції та безпеки для країн ЄС майбутнього рішення про скасування віз для громадян України. Ця умова особливо турбує українську сторону. Тому що в разі, якщо, скажімо, Голландії, Німеччині або ще комусь раптом видасться, що українці, які вільно подорожують Європою, можуть становити для них якусь загрозу, то наше просування до безвізового режиму знову загальмується, навіть якщо виконання Україною ПД буде бездоганним.

Утім, О. Сушко більш оптимістичний у своїх оцінках і вважає, що ймовірність негативної оцінки з цього питання з боку ЄК дуже низька, оскільки Україна демонструє позитивну динаміку. До речі, навіть у самому ПД сказано, що останні два роки кількість відмов у видачі віз та відмов на кордоні з ЄС українським громадянам становить менше 5 % (близько 5 тис. чол. відповідно). Більше того, кількість українців, затриманих на території ЄС за нелегальне перебування, в останні роки неухильно скорочується (приблизно з 22 тис. чол. 2006 р. до 12 тис. 250 чол. 2009 р.). Правда, не виключає експерт, існує теоретична небезпека, що особливо «вередливі» посольства країн ЄС, які не бажають скасовувати візи українцям, штучно завищуватимуть відсоток відмов у видачі дозволів на в'їзд.

Довгострокова перспектива, про яку йдеться у ПД, у термінології Євросоюзу означає не менше восьми років. Тобто українці можуть отримати безвізовий режим не раніше 2018 р. Але у Києві навіть середньострокову перспективу, тобто скасування віз у 2014–2015 рр., розглядають як найбільш песимістичний варіант. Україна хоче отримати безвізовий режим із Європою до початку Євро-2012. Навіть голова парламентського Комітету з питань євроінтеграції опозиціонер Б. Тарасюк, який не минає нагоди покритикувати нинішню владу, вважає, що «цілком можливо й реально» виконати План дій за півтора-два роки. Президент В. Янукович налаштований ще рішучіше: у Брюсселі він заявив, що Україна завершить виконання ПД «у 2011 р., швидше за все – у першому півріччі». Проте європейські дипломати і чиновники відреагували на цей прогноз дещо скептично. «Балканський досвід може створити у вас враження, що ви попрацюєте 6–8 місяців, і ура – документ готовий! Але у вас так не вийде. Балкани давно готувалися до вступу в ЄС, у них була проведена велика частина роботи», – зауважив один з представників ЄС. За європейськими прогнозами, у 2011 р. Київ може завершити лише перший, найлегший етап роботи, але і це зробити буде дуже непросто.

Президент В. Янукович переконаний, що надання Україні Європейським Союзом Плану дій щодо введення безвізового режиму стало ключовим підсумком XIV саміту Україна – ЄС. Під час прес-конференції за результатами саміту Україна – ЄС глава Української держави високо оцінив плідну розмову в рамках »

XIV Саміту Україна – ЄС, відзначивши «високий рівень взаєморозуміння, зростання довіри». «Я добре усвідомлюю, що цей шлях не буде легким, але ми його подолаємо в 2011 р ... Безумовно, це певні послідовні кроки, які ми повинні зробити найближчим часом – швидше за все в I півріччі 2011 р ... Ми над цими реформами вже працюємо і сподіваюся, ми це завдання виконаємо, і тоді м'яч буде на європейській стороні ... Нарешті ми вийшли на прямий шлях до зняття візових бар'єрів», – сказав В. Янукович.

Разом з тим глава держави наголосив, що виконання Плану дій, який визначає низку внутрішніх реформ, необхідних для запровадження безвізового режиму, є серйозним завданням для української влади.

Відповідаючи на запитання журналістів, Президент наголосив, що українська сторона повністю усвідомлює свій рівень відповідальності при виконанні завдань, що стоять перед нами при отриманні цієї дорожньої карти. Цей документ, зазначив він, відображає чіткі умови, при виконанні яких Україна досягне своєї мети щодо безвізового режиму.

В. Янукович також наголосив, що Україна та ЄС досягли домовленості щодо прискорення переговорного процесу стосовно укладання угоди про асоціацію, висловивши сподівання, що «цю роботу ми спільно виконаємо також у 2011 р.».

Президент Європейської ради Г. ван Ромпей також висловив переконання, що XIV саміт Україна – ЄС має усі ознаки успішного заходу, зважаючи на плідну дискусію і досягнення конкретних результатів. «Україна є стратегічно важливим партнером Євросоюзу», – наголосив Президент Європейської ради, відзначивши взаємне бажання і надалі поглиблювати та зміцнювати відносини.

За словами Г. ван Ромпея, під час саміту сторони висловили задоволення прогресом у відносинах України з ЄС та у цьому контексті наголосили на важливості завершення переговорів щодо укладання угоди про асоціацію. Крім того, було підкреслено спільну відданість до встановлення глибокої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.

За його словами, сторони чекають якнайшвидшого завершення переговорів щодо укладання «якісної, життєздатної» угоди про асоціацію. «Наступний рік буде дуже важливим для відносин України та ЄС», – переконаний президент Європейської ради.

У свою чергу президент Європейської комісії Ж. М. Баррозу підкреслив, що Президент В. Янукович є лідером країни-не члена ЄС, з яким вони найчастіше зустрічаються в останні місяці. А це є ознакою доброго розвитку взаємин України з ЄС.

Президент Європейської комісії висловив переконання, що укладання Плану дій щодо запровадження безвізового режиму та підписання Протоколу «принесуть реальну користь громадянам України». Він, крім того, наголосив, що обидва ці документи віддзеркалюють спільні прагнення України та ЄС щодо економічної інтеграції та політичної асоціації Української держави у Європейське співтовариство.

«Ми вважаємо, наступний рік буде дуже важливим для взаємин України та ЄС з цього питання. Ми хотіли б до середини 2011 р. завершити нашу угоду про асоціацію. Ми хотіли б бачити поступ у порядку денному демократичної реформи в Україні – це важливо для відкритого та демократичного суспільства», – сказав президент Європейської комісії.

Більшість вітчизняних дипломатів і експертів у свою чергу також називають XIV саміт Україна – ЄС одним з найуспішніших, порівнюючи з ним за результативністю хіба що саміт 2008 р., коли під час головування Франції в Євросоюзі було ухвалено рішення про підготовку угоди про асоціацію з Україною та початок візового діалогу, у результаті якого в довгостроковій перспективі може бути скасовано візи для українських громадян.

Західні ж дипломати оцінюють саміт значно скромніше, ніж їхні українські колеги, наголошуючи, що справжній успіх буде тоді, коли сторони підпишуть угоду про асоціацію, яка включає частину про створення глибокої і всеосяжної зони вільної торгівлі, а Євросоюз запровадить безвізовий режим для короткострокових поїздок українських громадян. Привезений же з Брюсселя «головний трофей» – План дій – представники Євросоюзу порівнюють з набором тестових завдань, володіння й ознайомлення з якими аж ніяк не гарантує успішного складання іспиту. Більше того, в нашому випадку гарантією позитивного висновку «екзаменаційної комісії», на жаль, не буде навіть блискуче виконання Україною всіх пунктів тесту.

Європейський Союз вирішив надати Україні План дій із запровадження безвізового режиму для зменшення напруженості між ЄС та українською владою після обрання Президентом В. Януковича, вважає експерт Інституту міжнародних відносин Варшавського університету А. Шептицький.

Він назвав парадоксальним той факт, що ЄС не надав такого Плану дій за часів президентства «проєвропейського» В. Ющенка, для якого такий жест був би серйозною підтримкою його політики. Натомість, як виявилось, жорсткіша позиція нового Президента, якого багато оглядачів називають «проросійським», принесла бажані результати, додав А. Шептицький. «Є така ситуація, що “український пряник В. Ющенко” не подіяв, а “український батіг В. Янукович”, можливо, подіяв на європейців, і під впливом цього батога для зменшення напруження на лінії українсько-європейських відносин вирішили хоч щось симпатичного дати Україні», – сказав він.

Експерт негативно оцінив таку політику, зауваживши, що вона може привезти до ще більш жорсткої позиції української влади. «(Такий підхід. – Ред.) може переконати українців у тому, що бити кулаком об європейський стіл є більш ефективним, ніж усміхатися Євросоюзу», – сказав аналітик.

Водночас А. Шептицький позитивно оцінив сам факт схвалення цього плану, відзначивши, що похвали заслужив і ЄС, який наважився врешті на прийняття цього документа, і нова влада, яка цього добила.

Колишній посол Німеччини в Україні Д. Штюдemann, говорячи про

результати останнього саміту Україна – ЄС та перспективи виконання Києвом умов плану дій зі скасування візового режиму з Євросоюзом, відзначив, що прийняті на саміті документи демонструють продовження руху України та Євросоюзу назустріч один одному. «Але великою мірою – це той рух, який має здійснити Україна, – уточнив німецький дипломат. – Адже вона ще не отримала зеленого світла, щоб їхати. Так би мовити, Україна нині ще має збудувати автомобіль, на якому вона зможе приїхати до Європи. Це дуже складне суспільне і політичне завдання».

З іншого боку, варто відзначити, що Президент В. Янукович є дуже сильним, тобто він має всі інструменти впливу в руках, спирається на велику більшість, він також може владні структури в країні спрямувати на рух до Європи, показати всім, що влада – це позика від народу, щоб використовувати її на благо людей, а не заради досягнення якихось своїх цілей. Цей потенціал є. Важливо, щоб Президент В. Янукович здійснив ці кроки, розуміючи, що від цього залежить майбутнє України. Я гадаю, це і є те послання, яке отримав В. Янукович у Брюсселі», – підсумував Д. Штюдemann.

На думку українських експертів, найлегше і найшвидше Україна зможе виконати перший блок завдань Плану дій – введення біометричних документів. Конкретні кроки в цьому напрямі Україна вже зробила – 17 листопада Кабмін прийняв постанову про введення біометричних паспортів. Уряд доручив міністерствам і відомствам, зокрема СБУ і Держприкордонслужбі, до кінця поточного року розробити нормативну базу для впровадження цього типу документа.

За наявності політичної волі та достатніх матеріальних і фінансових ресурсів досить швидко можна впоратися і з облаштуванням кордонів. Варто зауважити, що нинішній владній команді за досить стислий термін вдалося зробити чимало з того, що залишалося поза увагою або не виходило роками. Наприклад, підписано угоду з Росією про демаркацію; вдалося переконати білоруську сторону ратифікувати договір про кордон; ратифіковані три конвенції Ради Європи; прийнято закон про захист персональних даних, а також закон про держзакупівлі, який схвально оцінили представники ЄС. Місяць тому уряд схвалив Концепцію інтегрованого управління кордонами.

Справжні ж труднощі очікують на Україну, коли їй доведеться виконувати завдання, спрямовані на боротьбу з корупцією. Не зрозуміло, як буде оцінюватись рівень корупції та ефективність боротьби з нею. Можливо, якоюсь мірою враховуватиметься рейтинг Transparency International. Нинішнього року у списку з 178 країн Україна за рівнем корупції посідає 134-те місце у світі (разом із Гондурасом, Нігерією, Сьєрра-Леоне, Того).

Швидко виконати третій і четвертий блоки ПД, вважає головний експерт громадської ініціативи «Європа без бар'єрів» О. Сушко, в Україні шансів немає: «У нас тут проблеми фундаментальні. Надто різна філософія правоохоронної діяльності в нас і в ЄС».

Важливим також, наголошує експерт, є положення Плану дій про те, що, приймаючи рішення про пропозицію Раді ЄС і Європарламенту скасувати візи для короткострокових поїздок українських громадян, Єврокомісія братиме до уваги загальний стан відносин України і ЄС. На саміті в Брюсселі президент ЄК Ж. Баррозу висловився цілком однозначно: «Наше зближення залежатиме від загальних цінностей – демократії та прав людини».

Європейська сторона також нагадала В. Януковичу і про потребу широкої конституційної реформи та вдосконалення виборчого законодавства. Більше того, Г. ван Ромпей натякнув, що прогрес у переговорах щодо угоди про асоціацію може бути прив'язаний до відданості демократії. «Угода про асоціацію є не лише економічним, але й політичним процесом», – заявив Г. ван Ромпей.

То ж Україна має подолати скептичне ставлення деяких європейських політиків, на думку яких останнім часом у демократичних процесах в Україні стали помітними певні перешкоди, пов'язані з випадками порушення прав людини, демократії, незалежності ЗМІ.

З іншого боку, експерти називають реальним термін завершення переговорів між Україною і Європейським Союзом щодо створення зони вільної торгівлі (ЗВТ), озвучений на саміті в Брюсселі 22 листопада. Таку думку вони висловили під час експертного опитування Інституту ім. Горшеніна стосовно основних підсумків саміту Україна – ЄС.

Офіційний представник Європейської комісії М. Карнічніг зазначив, що з обох боків – і з боку Європейського Союзу, і з боку України – існує достатньо чітке зобов'язання – продовжувати переговори щодо створення зони вільної торгівлі. «І, як сказав президент Баррозу на прес-конференції, ці переговори можливо завершити до літа 2011 р. Ми впевнені, що зараз, завдяки новому політичному імпульсу на цьому саміті, ми можемо додати динаміки цим переговорам і дійсно завершити їх до літа», – вважає експерт.

Також він зазначив, що оголошений план щодо лібералізації короткострокових віз – це важливий крок уперед, який дає відчутні вигоди для України. На його думку, ЄС підтримуватиме Україну, надаючи технічну допомогу з візових питань. Водночас експерт нагадав, що Єврокомісія внесла пропозицію щодо подальшого спрощення візового режиму, котрий справді полегшить життя багатьом українцям у той час, поки сторони продовжуватимуть роботу над остаточною метою – скасуванням візового режиму. «Важливо те, що ми однаково дивимося на головну мету, і ми виклали чіткі і прозорі критерії для лібералізації візового режиму в Плані дій. Тепер це щось ніби домашнього завдання для українського керівництва, яке воно одержало на саміті й може реалізувати вдома. Але ніяких крайніх термінів не встановлено, і тепер це питання встановлення правильних політичних пріоритетів у самій Україні. М'яч тепер, якщо хочете, на полі Києва», – сказав він.

У свою чергу голова Комітету парламентської співпраці ЄС – Україна в Європейському парламенті П. Коваль зазначив, що минулий саміт

продемонстрував навіть значніший прогрес, ніж передбачалося. За словами депутата, європейські лідери підкреслили стратегічне значення України та її важливість для об'єднаної Європи, а Президент В. Янукович вкотре підтвердив намір України стати членом ЄС. Як сказав експерт, Ж. Баррозу під час прес-конференції зробив безпрецедентну заяву, що переговори за угодами можуть бути завершені в середині 2011 р. «Схоже, Євросоюз задоволений тим, що сьогодні Україна демонструє політичну стабільність, яка дає можливість уряду проводити необхідні політичні та економічні реформи», – сказав він.

Коментуючи отримання Україною Плану дій щодо запровадження безвізового режиму з ЄС, експерт зазначив, що перших результатів слід чекати наступного року – під час президентства Польщі в ЄС. «Добре було б випробувати вільний візовий режим перед Євро-2012 або під час нього. Це може істотно допомогти в організації заходу. Але при цьому Україна має продовжувати приводити своє законодавство у відповідність до законодавства ЄС. Наприклад, у частині, що стосується біометричних паспортів, які мають бути введені якомога швидше. Також необхідні політичні та економічні реформи – це має бути забезпечено завдяки широким повноваженням Президента Януковича», – вважає П. Коваль.

Директор Департаменту ЄС Міністерства закордонних справ України В. Філіпчук зазначив, що саміт продемонстрував високий рівень розуміння між представниками України та ЄС. «Але слова цього разу були підкріплені достатньо реальними підтвердженнями. План дій щодо безвізового режиму для громадян України – це те, про що ми вже стільки років ведемо діалог з Європейським Союзом. До останнього дня ми не були остаточно впевнені в позитивному рішенні цього питання, оскільки в ЄС продовжуються дискусії з боку ряду країн, які занепокоєні зростанням рівня міграції і відчувають на собі негативні наслідки розширення ЄС», – зазначив він.

В. Філіпчук нагадав про підписання документа про доступ України до програм і агентств ЄС. «Обговорення тривало вже десь п'ять чи шість років, і в ЄС чекали якихось конкретних рішень з нашого боку, і саме зараз поновилася ефективність роботи, що дало можливість забезпечити підписання цього протоколу. Дуже важливим елементом саміту був енергетичний діалог: був підписаний документ за підсумками п'ятирічного діалогу між Україною та ЄС у рамках енергетики. Відбулася унікальна зустріч у форматі Україна – Росія – ЄС з питань енергетики. Це було те, що дало можливість усім трьом ключовим гравцям, як країнам-постачальникам, так і країнам-споживачам російських енергоносіїв, обговорити у тристоронньому форматі подальшу взаємодію», – вважає він.

Тим часом провідний експерт Центру європейських політичних досліджень (Брюссель) М. Емерсон, коментуючи ухвалення Плану дій щодо спрощення візового режиму Україна – ЄС, сказав: «Я був би обережний в оцінках. Основні положення ухваленого рішення передбачають спрощення візового режиму в

довгостроковій перспективі». Водночас він вважає, що деякі зауваження В. Януковича під час прес-конференції створюють обманливе враження про те, що результат буде досягнутий найближчим часом.

Говорячи про перспективу створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС, експерт зазначив, що поки переговори достатньо складні і на сьогодні відсутня інформація про будь-який прогрес у цьому питанні.

Директор Національного інституту стратегічних досліджень при Президенті України А. Єрмолаєв висловив думку, що головний політичний підсумок саміту полягає в тому, що обидві сторони підтвердили бажання істотно прискорити переговорний процес стосовно політичної асоціації і створення зони вільної торгівлі. За його словами, це виразилося не тільки в підписанні Плану дій щодо встановлення безвізового режиму між Україною та ЄС, а й у заяві про прискорення переговорного процесу стосовно зони вільної торгівлі.

«Сторони підтвердили, що процес переговорів може бути завершений вже до середини 2011 р. Незважаючи на різноманітні прогнози, переговори пройшли відкрито, провідні європейські політики підтримують заявлені в Україні економічні реформи, реформи політичної системи і визнають як факт необхідність подальшої політичної стабілізації в країні, недопущення нової кризи влади», – сказав він.

Також експерт зазначив, що в Європі вітають стабілізацію відносин України і Росії. «Під час прес-конференції прозвучала дуже важлива позиція з боку перших осіб ЄС про те, що Євросоюз пов'язує і з Росією, і з Україною стратегічне партнерство. І дуже важливим є те, що Україна і Росія називаються стратегічними партнерами. Таким чином, йдеться про стратегічний трикутник взаємин. На мій погляд, 2011 р. може стати ключовим з точки зору визначення довгострокових перспектив українсько-європейських відносин, з конкретними політичними планами інтеграції. Це підтверджено і самітом», – сказав А. Єрмолаєв.

Експерт Інституту ім. Горшеніна Н. Клаунінг зазначила, що ухвалення Плану дій щодо спрощення візового режиму, безперечно, є досягненням української дипломатії. «Оскільки ми знаємо, що позиція ряду країн ЄС з цього питання була неоднозначною і довгий час вони блокували ухвалення цього рішення. Зокрема, Німеччина, що має значний вплив усередині ЄС, яка занепокоєна зростанням нелегальної міграції», – зазначила Н. Клаунінг.

Проте, на думку експерта, не варто забувати про те, що ухвалення цього Плану – це необхідна, але не достатня умова для отримання безвізового режиму з ЄС. «Тепер усе залежатиме від України, оскільки План включає багато конкретних технічних моментів, реалізація яких вимагає значних зусиль і витрат: це і введення біометричних паспортів, припинення нелегальної міграції і зміцнення кордонів. В які терміни Україна зможе вирішити ці питання – невідомо, але, найімовірніше, може йтися про достатньо тривалу перспективу, що також підтверджують європейські дипломати, зазначаючи, що вимоги для України жорсткіші, ніж, приміром, для Балканських країн», – сказала вона.

Н. Клаунінг звернула увагу і на прагматизм Європи у відносинах з Україною. «Насамперед, Європу цікавить створення зони вільної торгівлі, яка дасть можливість європейським товарам дістати доступ до українського ринку, а також – безперешкоди транзит російського газу українською ГТС. Європейські експерти не раз зазначали, що в разі підписання Україною угоди про вільну торгівлю з Росією аналогічна угода з Європою підписана не буде. Тому Європейському Союзу важливо робити певні дружні кроки у бік України, щоб вона зробила вибір все-таки на користь ЄС, а не Росії», – вважає вона. На думку експерта, В. Янукович сьогодні демонструє політичну багатовекторність. «Зберігається потужний російський вектор, проте нарівні з ним існує і європейський», – сказала вона.

План дій щодо запровадження безвізового режиму з ЄС, підписаний у Брюсселі, не містить неочікуваних положень. Про це на прес-конференції «Саміт Україна – ЄС: очікування та наслідки» сказала керівник громадської організації «Європа без бар'єрів» І. Сушко. Водночас вона наголосила на тому моменті, що на сьогодні текст Плану дій щодо безвізового режиму є недоступним широкій громадськості. Це, на її думку, може негативно позначитися на ефективності громадського контролю за виконанням положень документа. «План дій має бути доступним, щоб громадськість могла контролювати не тільки виконання вимог українською владою, а й те, наскільки об'єктивною буде оцінка окремих країн-членів ЄС», – наголосила І. Сушко.

Лідер Народного руху України, голова Комітету ВР з питань європейської інтеграції Б. Тарасюк вважає, що Україна виконає План дій щодо скасування візового режиму з країнами Європейського Союзу за півтора-два роки. Парламентарій зазначив, що надання Плану дій зі скасування візового режиму є успіхом саміту Україна – ЄС, який відбувся 22 листопада у Брюсселі. «Безумовно, це є успіх України. Якщо хтось намагається собі привласнити надбання своїх попередників, то я хочу розчарувати їх і сказати, що це досягнуто не за 2010 р., а це є результат напруженої роботи українських дипломатів, представників різних міністерств, відомств, починаючи з 2008 р., коли розпочалися переговори щодо безвізового режиму», – зазначив голова НРУ.

Говорячи про можливі строки надання Україні безвізового режиму з ЄС, політик висловив думку, що все залежатиме від ефективності виконання українською стороною Плану дій. «Наскільки ефективно українська сторона буде виконувати План дій, настільки ми можемо говорити про безвізовий режим. Балканські країни пройшли цей шлях за 1,5–2 роки. Україні цілком під силу пройти за цей же проміжок часу», – сказав він. Водночас Б. Тарасюк припустив, що угода про асоціацію України з ЄС буде підписана у другій половині 2011 р.

Не менш важливим результатом XIV саміту Україна – ЄС стало підписання двостороннього документа під назвою «Протокол до Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і ЄС, про Рамкову угоду між Україною і ЄС, про загальні принципи участі України в програмах Співтовариства». Згідно з

документом, Україна зможе брати участь у всіх програмах ЄС, відкритих для участі третіх країн. Цей пункт експерти називають ще однією перемогою команди Президента В. Януковича, адже Україна – друга країна світу (після Ізраїлю) серед країн-нечленів ЄС, котра відтепер має доступ до цього ресурсу.

Протокол передбачає, що представники України зможуть брати участь як спостерігачі в програмах, а також у складі керівних комітетів тих програм, яким Україна буде надавати фінансову підтримку. При цьому Україна повинна вносити відповідні кошти у бюджет Євросоюзу, згідно з вимогами тих програм, в яких вона братиме участь. За кожною окремою програмою ЄК і влада України буде підписувати меморандуми про взаєморозуміння, які будуть визначати ступінь участі України, її фінансовий внесок, а також участь у процедурі оцінки ефективності програми.

Протокол може бути переглянутий сторонами не раніше ніж через три роки. При цьому сторони домовилися, що положення протоколу зможуть застосовуватися на практиці відразу після підписання – до закінчення внутрішніх процедур ратифікації. Документом також визначений приблизний список з 18 програм Євросоюзу, відкритих для співпраці з третіми країнами.

Нарешті важливим пунктом зустрічей на найвищому рівні стали енергетичні питання, зокрема проблеми прозорості українського енергоринку, необхідного для залучення у цей сектор європейських інвестицій.

Таким чином, є всі підстави стверджувати, що робота з наближення України до безвізового режиму з ЄС набула активної фази. Україна отримала список вимог, які необхідно виконати для отримання безвізового режиму з ЄС. Наскільки швидко ми виконаємо ці вимоги – це питання спроможності та відповідальності української влади. Не виключено, що запровадження безвізового режиму для короткострокових поїздок громадян України до ЄС прискорить Євро-2012. Поступу у візовому питанні можна очікувати також у зв'язку з наступними парламентськими чи президентськими виборами, бо це те, що виборці можуть реально оцінити.

Євроінтеграційні процеси в Україні мають великий потенціал для досягнення реальних результатів саме у 2011 р., коли головувати в ЄС будуть по черзі друзі до України Угорщина і Польща. Міністр закордонних справ останньої, Р. Сікорський, уже заявив, що 2011 р. буде відзначений інтенсифікацією відносин зі східними сусідами, зокрема з Україною. Варто сподіватися, що Київ зуміє скористатися цією нагодою.

Сотрудничество «Газпрома» и НАК «Нафтогаз України»: прогресс возможен

«Газпром» заявил о достигнутой на встрече с министром топлива и энергетики Украины Ю. Бойко договоренности создать два совместных предприятия с НАК «Нафтогаз України»: по добыче угольного метана и освоению структуры Паласа на шельфе Черного моря.

Как это наблюдалось и ранее в украинско-российских переговорах, трактовка произошедших событий в определенной мере отличается в изложении украинской стороны, которая сообщает об обсуждении вопроса «создания совместного предприятия между НАК “Нафтогаз України” и ОАО “Газпром” по добыче угольного метана и освоению структуры Паласа на шельфе Черного моря, а также других вопросов стратегического сотрудничества на условиях равноправного партнерства в рамках последних договоренностей между президентами Украины и России во время встречи, прошедшей в Москве 26 ноября». Так сказано в релизе Минтопэнерго. В свою очередь, он подтверждает, что вопрос создания таких СП действительно обсуждался на прошедшей встрече в Москве, однако ничего не говорит о достигнутых на этот счет договоренностях, сообщают СМИ.

И украинская, и российская сторона говорят также о наличествующих перспективах дальнейшего сотрудничества.

Сообщается, что А. Миллер и Ю. Бойко продолжили обсуждение вопросов дальнейшего развития стратегического партнерства «Газпрома» и «Нафтогаза».

Данные сообщения вызвали оперативную реакцию украинских СМИ.

Как сообщается (<http://ubr.ua>, 19.11.2010), по мнению эксперта по энергетическим вопросам Б. Соколовского, слияние НАК «Нафтогаз України» и ОАО «Газпром» по той схеме, которую предлагает российская сторона, для Украины является неприемлемым. «Российская сторона обещает передать нам как в совместное предприятие месторождения на Ямале и в Астраханской области. Кстати, до сих месторождений проявляли интерес несколько мощных западных компаний, не таких, почти обанкротившихся, как наш НАК «Нафтогаз України», но эти компании отказались, поскольку оказалось, что добывать газ на Ямале и в Астрахани нерентабельно и невыгодно», – подчеркнул он.

В данном случае имеется в виду то, что он по химическому составу не такой, которым привыкли пользоваться в Европе, в первую очередь по экологическим показателям.

Указывается также на возможные проблемы с российским законодательством, важным аргументом против данного проекта есть трудности транспортировки газа в Европу. Целесообразным в свете экспертных оценок является также и вложение денег в развитие собственных месторождений, как на

черноморском шельфе, так и на суше, в альтернативные источники, в сберегательные технологии.

Б. Соколовский отметил, что, возможно, оценка активов в известной степени была бы выгодна Украине, но, по его мнению, любой соучастник в управлении газотранспортной системой Украины получает контроль над экономикой и украинским народом. Допущения к управлению украинской газотранспортной системой любого соучастника приведет к тому, что Украина будет стимулировать постоянное увеличение объемов закупок газа по сниженным ценам, что приведет к деградации экономики государства.

Кроме того, в экспертной среде существует мнение, что украинский и российский газовые монополисты понесут убытки, если вместо трехстороннего газового консорциума создадут двустороннее совместное предприятие. «Создание двустороннего СП не принесет пользы украинской стороне, ведь усиление монополистических позиций “Газпрома” через слияние активов – это завуалированная форма поглощения НАК “Нафтогаза”. Однако и России от создания только двустороннего совместного предприятия польза будет сомнительной: ЕС еще более динамично начнет проводить политику диверсификации источников и маршрутов поставки газа, на которые не будут распространяться политические риски», – рассказал в эксклюзивном комментарии UBR.UA М. Гончар, директор энергетических программ центра «Номос».

Данное утверждение базируется на известном мнении о том, что «Газпром» по-прежнему стремится быть монополистом на рынке, однако у него это уже не получится, так как вследствие «газовых войн» 2006 г. и 2009 г. Европа начала активно диверсифицировать поставки газа. Поэтому и Украине, и России нужно стремиться сохранить трехсторонний формат газового сотрудничества.

«Те дивиденды, которые получит “Газпром” от поглощения активов “Нафтогаза” окажутся сиюминутными, и лишь временно удовлетворят интересы топ-менеджеров компаний. Если вместо международного консорциума “Нафтогаз Украины” и “Газпром” создадут совместное предприятие, то они оба останутся у разбитого корыта», – констатировал эксперт.

Следует отметить, что From-UA (www.from-ua.com, 1.12.2010) сообщал, что переговоры между Украиной и Россией относительно создания газового СП дают основания предположить, что компромисс в вопросе объединения «Газпрома» и НАК «Нафтогаз України», возможно, будет найден. Так «Фразе» прокомментировал итоги встречи Президентов В. Януковича и Д. Медведева, а также последние сообщения о ходе переговоров «Газпрома» и «Нафтогаза» по конкретным вопросам создания совместного предприятия политический эксперт, директор Компании стратегического консалтинга Berta Communications Т. Березовец.

При этом создается мнение, что стороны перешли от затяжных «позиционных» дискуссий к поиску взаимоприемлемых решений. «Переговоры, очевидно, идут не просто, но уже заметна готовность В. Януковича к созданию

СП, если Россия учтет политические интересы нынешней власти и проявит готовность к некоторым компромиссам. Хотя не стоит ждать, что процесс возможного объединения будет легким и быстрым», – считает эксперт. Таким образом, принятие решения связано не только с политической волей сторон, но с целым комплексом хозяйственных вопросов, требующих детальной проработки. Один лишь аудит активов, которые стороны планируют внести в СП, может занять значительное время. Ведь аналогичный процесс между Россией и Беларусью занял более двух лет. «Необходима детальная оценка активов “Нефтегаза Украины”». Независимый аудит поможет Кабмину объективно определить рыночную стоимость компании, которая уже несколько лет пребывает в предбанкротном состоянии», – отметил Т. Березовец.

В переговорном процессе следует иметь в виду, однако, фактор времени. Ведь, согласно планам России, по Северному потоку первые тонны нефти могут быть пропущены в конце 2011 г. Все необходимые переговоры с заинтересованными странами Причерноморья по поводу строительства Южного потока также, в общем, закончены. И хотя российские эксперты подчеркивают остающийся интерес к украинской трубе, этот интерес через полтора-два года станет далеко не таким острым, как сегодня.

Следует согласиться с тем экспертным мнением, из которого следует, что настойчивые попытки руководителей Украины привлечь ЕС к участию в модернизации украинской ГТС и заручиться поддержкой европейцев в формировании трехстороннего консорциума по управлению газотранспортной системой Украины пока не приводят к реальным результатам. Череда проблемных ситуаций в экономиках стран Европы приводит к истощению существующих экономических резервов ЕС. И у Союза просто может не хватить средств для модернизации украинской ГТС, на которую, по официальным оценкам, требуется около 6,5 млрд долл., без четких гарантий заполнения трубы со стороны «Газпрома». Ведь даже выделение «Нефтегазу Украины» 300 млн евро на неотложные нужды по ремонту ГТС пока остается под вопросом.

«Необходимость срочной модернизации ГТС и ее последующей эффективной эксплуатации ставит Украину перед четким выбором. Либо она продолжит настаивать на трехстороннем формате совместного предприятия с участием Украины, России и ЕС с неясной перспективой конечной реализации, либо примет, возможно, более компромиссное, но зато четкое по сути и с понятными сроками предложение РФ», – заявил Т. Березовец.

Сегодня мы не знаем всех особенностей переговорного процесса между Украиной и Россией. И если решение о создании предприятий по добыче углеводородного сырья крепко увязано с проблемой использования украинской трубы, можно прогнозировать, что реализация проектов пребывает в не очень близкой перспективе.

ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА

Спікер В. Литвин заявляє, що парламент найближчим часом не розглядатиме проекти Трудового і Житлового кодексів.

Водночас, як повідомляється в ряді ЗМІ, співавтор законопроекту про Житловий кодекс депутат від Партії регіонів І. Лисов заявив, що на наступному пленарному тижні парламент має намір ухвалити цей документ (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2010. – 1.12).*

Спікер В. Литвин вважає нецелесообразним звільнення членів Кабінету Міністрів, які брали участь у розробці Податкового кодексу.

При цьому спікер підкреслює, що звільнення економічного блоку уряду є нецелесообразним в зв'язі з необхідністю підготовки і прийняття Господарственного бюджету на 2011 г.

Хоча, по словам В. Литвина, можна і на такий крок піти, «потрібно тільки подивитися, хто ж на скам'язі резервних, потрібно ж подивитися ще на те, а хто ж буде займатися бюджетом, знайдуться ли зараз нові люди, які повністю в темі, в бюджетних питаннях, і вони внесуть завтра бюджет».

При цьому спікер не виключив, що окремі члени уряду будуть звільнені в майбутньому, враховуючи заплановану адміністративну реформу (*УРА-Інформ (http://ura-inform.com). – 2010. – 2.12).*

Верховна Рада України ухвалила Закон «Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Екваторіальна Гвінея про взаємну охорону секретної інформації».

Угода встановлює еквіваленти грифів секретності, які використовуються в Україні та в Республіці Екваторіальна Гвінея, передбачає порядок взаємного обміну і поводження з секретною інформацією, візитів представників двох держав, визначає компетентні органи сторін, відповідальні за реалізацію положень Угоди, процедурні питання тощо.

Визначений в Угоді порядок інформаційного обміну надає компетентним органам України та Республіки Екваторіальна Гвінея можливість забезпечувати належний державний контроль за дотриманням суб'єктами співробітництва вимог національного законодавства сторін у процесі обміну секретною інформацією.

Відповідний законопроект зареєстровано за № 0184 (*Сайт Верховної Ради України (portal.rada.gov.ua). – 2010. – 1.12).*

Верховна Рада України ухвалила Закон «Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Великою Соціалістичною Народною Лівійською Арабською Джамагірією про взаємну охорону секретної інформації».

Угода, підписана 26 травня 2009 р. у м. Тріполі, встановлює еквіваленти грифів секретності, які використовуються в Україні та в Великій Соціалістичній Народній Лівійській Арабській Джамагірії, порядок їх зміни або скасування, взаємного обміну і поводження з секретною інформацією, вирішення спірних питань та визначає компетентні органи сторін, відповідальні за реалізацію положень Угоди.

Суб'єктами виконання Угоди є органи державної влади, підприємства, установи та організації, які, відповідно до законодавства України, провадять діяльність, пов'язану з державною таємницею, та отримали дозвіл на передачу секретної інформації іноземному партнеру.

Відповідний законопроект зареєстровано за № 0185 (***Сайт Верховної Ради України (portal.rada.gov.ua). – 2010. – 1.12).***

Верховна Рада України прийняла за основу проект закону про внесення змін до Закону «Про рекламу» (щодо визначення часу закінчення переривання телевізійної програми).

Законопроектом (реєстр. № 6429) пропонується передбачити в чинному законі норму, згідно з якою «у разі переривання трансляції телевізійної програми для показу реклами, вказується час завершення переривання трансляції телевізійної програми для показу реклами» (***Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2010. – 1.12).***

Верховна Рада України ухвалила постанови щодо проведення парламентських слухань.

Документами передбачено проведення парламентських слухань на теми:

«Сучасний стан та актуальні завдання подолання наслідків Чорнобильської катастрофи» (16 березня 2011 р.) – реєстр. № проекту постанови 6663;

«Законодавче забезпечення та реальний стан дотримання прав дитини в Україні» (22 грудня 2010 р.) – реєстр. № проекту постанови 6621 (***Сайт Верховної Ради України (portal.rada.gov.ua). – 2010. – 2.12).***

Парламентское большинство не пойдет на преодоление вето Президента В. Януковича к Налоговому кодексу, заявил депутат от БЮТ А. Павловский.

«Президент наложил вето, а пропрезидентское большинство преодолело его

же вето? Это будет политический скандал, это будет уже выражение недоверия со стороны правительственного большинства к Президенту», – сказал он (*Утро-Украина (www.utro.ua)*. – 2010. – 2.12).

Комітет з питань правосуддя рекомендує парламенту відхилити проект закону про внесення змін до ст. 98 та ст. 119 Цивільного процесуального кодексу України (щодо відомостей про індивідуальний ідентифікаційний номер сторін у цивільній справі).

Законопроектом (реєстр. № 5077) пропонується зобов'язати сторони в цивільній справі зазначати у позовних заявах та в заявах про видачу судового наказу індивідуальний ідентифікаційний номер позивача та відповідача, а також інші відомості, що допоможуть правильно ідентифікувати особи позивача та відповідача в цивільних справах.

Під час обговорення члени комітету висловили ряд зауважень до проекту. Зокрема, йшлося про те, що право кожної особи на звернення до суду за захистом своїх прав і свобод закріплене у ч. 1 ст. 55 Конституції України. Запропонована ж автором законопроекту редакція змін до ст. 98 та ст. 119 Цивільного процесуального кодексу України, вважають народні депутати, звужує це право, оскільки зобов'язує особу під час звернення до суду з позовною заявою чи заявою про видачу судового наказу зазначати в ній ідентифікаційний номер відповідача, боржника та інші відомості. Зважаючи на те, що відповідно до положень Закону «Про державний реєстр фізичних осіб – платників податків та інших обов'язкових платежів» інформація щодо ідентифікаційного номеру фізичної особи не є відкритою та загальнодоступною, особа в позовній заяві не зможе вказати цих даних, що може призвести до залишення позовної заяви чи заяви про видачу судового наказу без розгляду.

Отже, наголошувалося на засіданні, «доступ громадян до суду буде обмежений і зумовить порушення положень ст. 6 Європейської конвенції з прав людини». На думку парламентаріїв, запропоновані проектом зміни не узгоджуються і з ч. 3 ст. 22 Конституції України, оскільки звужують зміст і обсяг існуючих прав і свобод громадян (*Сайт Верховної Ради України (portal.rada.gov.ua)*. – 2010. – 1.12).

Комітет з питань фінансів і банківської діяльності рекомендує парламенту прийняти за основу проект закону про внесення змін до законів «Про господарські товариства» та «Про цінні папери та фондовий ринок» щодо розкриття інформації на фондовому ринку.

Законопроектом (реєстр. № 7106) пропонується уточнити норми, які стосуються розкриття інформації про емітента цінних паперів, а також спростити процес реєстрації проспектів емісії, зокрема, шляхом запровадження базового

проспекту емісії цінних паперів.

Також законопроектом пропонується доповнити Закон «Про цінні папери та фондовий ринок» нормою щодо заборони внесення змін до проспекту емісії після початку розміщення цінних паперів. Це зумовлюється, зазначалося на засіданні комітету, необхідністю запобігання випадків зміни умов розміщення, обігу, погашення цінних паперів, порядку та форми виплати доходу за цінними паперами після придбання інвесторами цінних паперів на інших умовах розміщення.

Крім того, планується конкретизувати підстави для відмови в реєстрації звіту про результати розміщення цінних паперів та встановити, що комісія відмовляє у реєстрації звіту про результати розміщення, у разі якщо: документи, подані для реєстрації звіту, не відповідають вимогам законодавства; порушений порядок прийняття рішення про затвердження результатів розміщення; емісію цінних паперів визнано недобросовісною (*Сайт Верховної Ради України (portal.rada.gov.ua). – 2010. – 1.12).*

Верховна Рада відмовилась утворити тимчасову слідчу комісію щодо розслідування фальсифікації даних інфляції Держкомстатом та фактів неконтрольованого друку грошей, що призвело до гіперінфляції.

За проект постанови С. Соболева проголосувало 135 депутатів.

«Бютівці» закликали:

- 1) встановити факти, причини і наслідки ситуації, що виникла в Держкомстаті України щодо сфальсифікованих показників інфляції;
- 2) встановити реальний розмір емісії Нацбанку за шість місяців поточного року (з квітня до жовтня 2010 р.);
- 3) розслідувати факти необґрунтованих витрат бюджетних коштів в умовах кризи;
- 4) надати достовірну інформацію про виконання Закону України про Державний бюджет на 2010 р.;
- 5) надання суспільству неупередженої інформації щодо значного підняття цін.

Верховна Рада також провалила ряд соціальних ініціатив, внесених опозицією (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2010. – 1.12).*

Верховна Рада відмовилась ухвалити закон про спрощену систему оподаткування. За два проекти закону проголосувало 101 і шість депутатів.

Проект пропонував скоротити види діяльності, які підпадають під спрощену систему оподаткування, але збільшити суму виручки для «спрощенців».

Так, автори пропонували, що для фізичних осіб – підприємців встановлюється ставка єдиного податку в межах 4–20 % від мінімальної заробітної

плати (при отриманні виручки до 500 розмірів мін. заробітної плати).

Якщо обсяг виручки становить понад 500 до 1500 розмірів мін. заробітної плати, то ставка єдиного податку встановлюється від 20 % до 74 % мін. заробітної плати.

Для юридичних осіб – платників єдиного податку пропонувалося встановити такі ставки податку: 3 % (зі сплатою ПДВ) та 6 % (без сплати ПДВ) від обсягу виручки.

Але депутати ініціативу не підтримали (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2010. – 1.12).*

Верховна Рада відмовилася накласти мораторій на виселення музеїв з території Києво-Печерського історико-культурного заповідника.

Депутати навіть не захотіли включити це питання до порядку денного.

Як відомо, Кабінет Міністрів розпорядженням від 12 жовтня 2010 р. № 1981-р створив робочу групу з питань виселення з території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника суб'єктів господарювання, діяльність яких не пов'язана з його статутною діяльністю.

Робоча група, зокрема, вирішила виселити з території Заповідника музеї (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2010. – 1.12).*

БЮТ і НУ – НС закликають спікера В. Литвина звернутися до суду з проханням про дострокове припинення повноважень депутатів-сумісників. Про це на засіданні ВР сказав депутат від НУ – НС А. Парубій.

«Ми вимагаємо, щоб питання про позбавлення сумісників депутатського мандату було нарешті поставлено на голосування і проголосовано в залі або щоб Голова Верховної Ради звернувся до суду щодо дострокового припинення повноважень народних депутатів, які не виконали вимоги щодо несумісності депутатського мандата», – сказав він.

Під час виступу А. Парубія депутати на трибуні закріпили плакат із зображенням 10 парламентарів, які станом на 1 грудня продовжують поєднувати свої депутатські обов'язки з роботою в органах виконавчої влади (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2010. – 1.12).*

Верховна Рада відмовилася ліквідувати податкову міліцію. За відповідний законопроект, автором якого є депутат від НУ – НС А. Гриценко, проголосували 114 депутатів з 226 необхідних.

Також цей документ передбачав передачу функцій податкової міліції в частині оперативно-розшукової та кримінально-процесуальної діяльності, розслідування та провадження у справах про адміністративні правопорушення

відповідним правоохоронним органам.

Інші функції податкової міліції здебільшого передбачалося передати до звичайної міліції.

А. Гриценко в пояснювальній записці до документа зазначав, що Державна податкова адміністрація «є цивільною службою, що не належить до правоохоронних структур, тому належність до її складу податкової міліції є нелогічним».

Він заявляв, що «ліквідація податкової міліції сприятиме зменшенню кількості та оптимізації структури податкових і правоохоронних органів і, відповідно, зменшенню рівня корупції» (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*. – 2010. – 1.12).

Верховна Рада у п'ятницю, 3 грудня, подолає вето Президента на Податковий кодекс. Про це заявив глава Держкомпідприємництва М. Бродський.

«Верховна Рада розгляне всі пропозиції Президента, і я розраховую, що у п'ятницю (вето буде подолане)», – сказав він.

Говорячи про те, як можуть бути проголосовані спірні статті Податкового кодексу, глава Держкомпідприємництва зазначив: «Я вважаю, що Верховна Рада розбереться з цими статтями».

За його словами, Президент наклав на Податковий кодекс «легке вето».

Водночас, коментуючи численні виступи підприємців проти Податкового кодексу, М. Бродський зазначив, що «в Конституції чітко записано, що Податковий кодекс на референдум не виноситься».

На його думку, через рік після набуття чинності Податковим кодексом підприємці самі зрозуміють, що цей кодекс був створений для того, щоб вони «могли дивитися в обличчя урядовцю» (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*. – 2010. – 1.12).

Провладна парламентська більшість не підтримала законопроект лідера партії «Фронт змін» А. Яценюка, яким запроваджувалися додаткові гарантії громадянам на отримання інформації в разі звернень до органів державної влади і місцевого самоврядування.

Представляючи законопроект у парламенті, А. Яценюк підкреслив, що в опозиції залишився єдиний механізм контролювання влади – депутатські запити, проте навіть парламентарі отримують від влади відписки.

А. Яценюк додав, що владні органи ігнорують людей, на податки від яких вони живуть. «Саме тому цим законопроектом я пропоную запровадити чіткі критерії відповідей на запити громадян, щоб уникнути порожніх відписок. Крім того, пропоную запровадити штрафи для керівників органів влади за відписки», – зазначив лідер партії.

Він пропонує покласти персональну відповідальність на керівників органів за порушення ст. 19 Закону України «Про звернення громадян» та ст. 16 Закону України «Про статус народного депутата України» у вигляді штрафу від 15 до 25 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. У разі повторного протягом року такого порушення передбачено штраф від 25 до 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Проте парламентська більшість не підтримала цей законопроект. За нього проголосували тільки 93 народні депутати за необхідних 226 голосів (*Фронт змін. Ініціатива А. Яценюка (<http://frontzmin.org>). – 2010. – 1.12).*

Председатель парламентской фракции Партии регионов А. Ефремов считает, что Налоговый кодекс с поправками, внесенными Президентом, может быть принят Верховной Радой 3 декабря. Об этом он сказал в кулуарах Верховной Рады 1 декабря, комментируя ветирование В. Януковичем Налогового кодекса.

«Комитет может собраться с двух часов до четырех часов дня и рассмотреть данный вопрос», – сообщил А. Ефремов. По словам депутата, учитывая то, что документы, которые направляются Президенту, не требуют рассмотрения народными депутатами, а могут быть включены в повестку дня автоматически, то теоретически остается шанс рассмотреть Налоговый кодекс с правками, внесенными главой государства, в конце дня 2 декабря.

«Но я предполагаю, что после доработки парламентским комитетом потребуется еще соответствующее время, поэтому вполне реально этот документ рассмотреть в пятницу», – резюмировал А. Ефремов (*Официальный сайт Партии регионов (www.partyofregions.org.ua). – 2010.– 1.12).*

Коммунисты призывают Верховную Раду выразить обеспокоенность попытками «отдельных политиков» реабилитировать и героизировать пособников гитлеровцев. Соответствующий проект постановления «О заявлении Верховной Рады “К 65-й годовщине Нюрнбергского трибунала над фашистскими преступниками”» обнародован на сайте ВР.

Проект постановления подготовил и внес на рассмотрение парламента первый секретарь Компартии П. Симоненко. «Верховная Рада обращает внимание украинской и мировой общественности на то, что в последнее время определенные политические силы в Украине и международных парламентских структурах предпринимают активные попытки, направленные на пересмотр выводов Нюрнбергского трибунала, искажение его исторической роли», – говорится в заявлении.

Коммунисты предлагают Верховной Раде выразить обеспокоенность попытками отдельных политиков и политических организаций «реабилитировать и

даже героизировать коллаборационистов – пособников гитлеровцев, оправдать их преступления». По мнению авторов документа, его принятие позволит нормализовать напряженную политическую ситуацию в Украине.

Член парламентской фракции Компартии А. Голуб уточнил, что в заявлении подразумеваются праворадикальные партии. «В Украине происходит активное возрождение национал-фашизма, ряд партий и отдельных политиков своими действиями пересматривают результаты Нюрнбергского процесса. Прежде всего, речь идет о таких праворадикальных политических организациях, как ВО “Свобода”, Конгресс украинских националистов, и подобных», – сказал А. Голуб.

При этом он уверен, что принятие заявления не станет причиной разжигания новых конфликтов. «Украинское общество раскалывает скрытая или явная пропаганда фашизма, а приведение таких дискуссий в общецивилизованные рамки как раз снимет эту напряженность», – считает депутат (*Главком: Новости политики и экономики // Коммунисты придумали управу на О. Тягнибока (http://glavcom.ua). – 2010. – 2.12).*

ВИКОНАВЧА ВЛАДА

Президент України В. Янукович розпочав свою участь у саміті ОБСЄ з робочої зустрічі з Генеральним секретарем ООН Пан Гі Мун.

На початку розмови Генсек ООН подякував главі Української держави за підтримку зусиль ООН у різноманітних місіях. Він також відзначив високий рівень співпраці української сторони з місією ООН, розташованою в Києві.

«Ми вдячні Вам за Вашу сильну підтримку ООН» – зазначив Пан Гі Мун.

Крім того, Генсек ООН підтвердив свою участь у Міжнародній конференції, приуроченій 25-річчю Чорнобильської катастрофи. З цією метою він має намір відвідати Київ у квітні 2011 р.

Зі свого боку Президент України подякував співрозмовнику за його підтримку ініціативи щодо проведення Чорнобильської конференції. «Ваша участь у цьому заході буде важливою для України. Адже ми готуємо до ухвалення низку важливих рішень щодо зміцнення ядерної безпеки та нерозповсюдження ядерних матеріалів», – сказав В. Янукович.

Глава держави відзначив важливість подальшої активної співпраці України та ООН. «Ми будемо працювати разом, щоб роль ООН у вирішенні найбільш гострих викликів, які постають сьогодні перед світовим співтовариством, з року в рік зростала», – сказав Президент.

Під час зустрічі сторони також обговорили подальші можливі шляхи придністровського врегулювання у контексті завершення в Молдові парламентських виборів. Президент відзначив, що Україна сьогодні зацікавлена у забезпеченні стабільності в регіоні (*Офіційний сайт Президента України (www.president.gov.ua). – 2010. – 1.12).*

Президент В. Янукович сподівається, що Держбюджет на 2011 р. буде опрацьовано й ухвалено вже на основі нового податкового законодавства. Про це він заявив під час робочої зустрічі із президентом Європейського банку реконструкції та розвитку Т. Міровим, яка відбулася в Астані у кулуарах саміту ОБСЄ.

В. Янукович підкреслив, що на сучасному етапі економічна ситуація в Україні стабілізується. «Мною ініційована програма реформ на 2010–2014 рр. Затверджено план-графік її реалізації. І поки що ми ідемо за графіком», – поінформував Президент керівника ЄБРР.

При цьому він акцентував увагу на пріоритетних напрямках здійснення реформ в Україні, зокрема на удосконаленні регуляторної політики та податковій і бюджетній реформах.

Крім того, В. Янукович зазначив, що Податковий кодекс на сьогодні перебуває на розгляді у Верховній Раді. «Але сподіваюся – він буде закладений в основу бюджету на 2011 р., тобто на нових законодавчих засадах буде забезпечена реалізація реформ у бюджетній сфері», – підкреслив Президент (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2010. – 1.12).*

Президент України В. Янукович в Астані провів зустріч із Президентом Республіки Білорусь О. Лукашенком.

Глава Української держави відзначив активність зустрічей та телефонних контактів зі своїм білоруським колегою протягом цього року. «Ми як сусіди, партнери маємо багато спільних проєктів», – наголосив Президент України, додавши, що деякі з питань двостороннього співробітництва він хотів би сьогодні в черговий раз обговорити.

Президент під час зустрічі високо оцінив економічні досягнення Білорусі. «Нам приємно, що в наших сусідів так розвивається економіка», – сказав В. Янукович, водночас наголосивши, що йдеться, безумовно, про результат великої роботи протягом багатьох років.

Глава держави, крім того, побажав О. Лукашенку успіхів на майбутніх президентських виборах. «Українці за вас будуть переживати не менше, ніж ваші друзі у Білорусі», – сказав В. Янукович.

Зі свого боку Президент Білорусі погодився зі своїм українським колегою щодо існування у наших держав спільних взаємовигідних інтересів, які працюють на добробут громадян. «Я готовий до обговорення цих питань... Я був дуже зацікавлений у сьогоднішній зустрічі», – сказав О. Лукашенко.

Сторони домовилися найближчим часом провести ще одну зустріч, де більш глибоко обговорять актуальні теми двосторонніх відносин України та Білорусі й приймуть відповідні рішення (*Офіційний сайт Президента України (www.president.gov.ua). – 2010. – 1.12).*

Президент України В. Янукович в Астані провів зустріч із Президентом Республіки Таджикистан Е. Рахмоном.

На початку розмови Президент України ще раз підтвердив запрошення своєму таджикистанському колезі відвідати Україну з візитом, зазначивши, що сьогодні є багато актуальних питань розвитку взаємин України з Таджикистаном.

Зі свого боку Президент Таджикистану зауважив, що відносини наших країн «розвиваються по висхідній». «Ми зацікавлені у їх подальшому поглибленні», – сказав він.

Е. Рахмон також запросив В. Януковича відвідати Таджикистан з візитом (*Офіційний сайт Президента України (www.president.gov.ua). – 2010. – 1.12*).

Президент України В. Янукович в Астані провів зустріч із Генеральним секретарем ОБСЄ Марком Перреном де Брішамбо.

Сторони обговорили питання підготовки до головування України в ОБСЄ у 2013 р.

Глава Української держави висловив сподівання, що це буде плідна робота. «Ми завжди відповідально ставимося до всього, за що беремося. У нас є професійна команда з високим рівнем дисципліни. Ми починаємо готувати людей та структури для головування в ОБСЄ вже сьогодні», – сказав В. Янукович, висловивши упевненість, що підготовчий процес буде здійснений на найвищому рівні.

Говорячи про план підготовки до головування України в ОБСЄ, Президент також нагадав, що у 2012 р. наша держава прийматиме у себе фінальну частину чемпіонату Європи з футболу. І та інфраструктура, яка готується під цю подію, може бути використана для заходів ОБСЄ.

Зі свого боку Генеральний секретар ОБСЄ привітав українську сторону з успіхом у підтримці ініціативи України щодо головування в ОБСЄ.

«Для нашої організації це дуже добрий знак, коли така держава, як Україна, головуватиме в ОБСЄ. Ваш ранковий виступ на саміті в Астані вже був виступом лідера країни, яка головуватиме в ОБСЄ. Він був всеосяжним і амбіційним», – сказав Марк Перрен де Брішамбо (*Офіційний сайт Президента України (www.president.gov.ua). – 2010. – 27.11*).

Президент України В. Янукович в Астані провів зустріч із Президентом Республіки Болгарія Г. Пирвановим.

Глава Української держави відзначив історично дружні взаємини між народами України та Болгарії. Він, зокрема, нагадав, що на території України проживає значна за кількістю болгарська меншина. «Це той нерозривний зв'язок, який був, є і буде між нашими країнами», – сказав В. Янукович.

Говорячи про існуючий рівень взаємин між Україною та Болгарією, Президент висловив переконання, що він «потребує активізації». «Я упевнений в цьому», – наголосив глава держави.

Зі свого боку Президент Болгарії повністю погодився зі своїм українським колегою щодо історичної близькості наших народів. Він також відзначив, що високо цінує політику українського керівництва стосовно болгарської національної меншини та ті можливості, які даються їй для самовираження в Україні.

Г. Пирванов, крім того, висловився за доцільність активізації насамперед політичного діалогу між Україною і Болгарією. У цьому контексті він запросив Президента України відвідати Болгарію з візитом у 2011 р. (*Офіційний сайт Президента України (www.president.gov.ua). – 2010. – 27.11*).

Президент України В. Янукович 1 грудня в Астані провів зустріч з Прем'єр-міністром Королівства Нідерланди М. Рютте.

Глава держави висловив вдячність Нідерландам за підтримку кандидатури України на головування в ОБСЄ у 2013 р.

«Той політичний діалог, який зараз є в Україні з Нідерландами, я вважаю, нам треба активізувати. Тому я б вітав Вас з офіційним візитом в Україні у зручний для Вас час», – сказав В. Янукович.

Президент, крім того, наголосив, що Україна продовжує свій рух шляхом євроінтеграції.

Зі свого боку Прем'єр-міністр підкреслив, що його країна повністю підтримала кандидатуру України на головування в ОБСЄ. «Ми готові поділитися своїм досвідом, щоб допомогти вам підготуватися до цього важливого заходу», – сказав М. Рютте.

Він відзначив, що між Україною та Нідерландами склалися прекрасні двосторонні відносини, які ґрунтуються на здоровому економічному прагматизмі.

У цьому контексті М. Рютте зауважив, що сьогодні Нідерланди є третьою країною за обсягами інвестицій в Україну. Він висловив переконання, що наші держави мають гарні економічні взаємини, які продовжують розвиватися (*Офіційний сайт Президента України (www.president.gov.ua). – 2010. – 1.12*).

Правительственная рабочая группа и представители малого бизнеса, которые работают по упрощенной системе налогообложения, подписали Меморандум по согласованию совместных действий по Налоговому кодексу.

Как сообщает правительственный портал, подписание состоялось по итогам переговоров, очередной раунд которых состоялся сегодня. Согласно Меморандуму, стороны пришли к согласию в том, что необходимо создать стабильные и неизменные условия для работы предпринимателей Украины, что

должно быть соответствующим образом отражено в тексте Налогового кодекса.

По данным Кабмина, правительство и предприниматели согласились создать координационный совет малого и среднего бизнеса при Кабинете Министров Украины и включить представителей малого и среднего бизнеса в состав общественных советов и коллегий при органах исполнительной власти. В то же время, согласно тексту документа, в 1-й, 2-й, 13-й и 14-й разделы Налогового кодекса будут внесены согласованные сторонами изменения.

По сообщениям правительственного портала, стороны также договорились не применять штрафные санкции по пенсионным взносам, начисленным на 1.12.2010 г. для предпринимателей, являющихся плательщиками единого налога, и до 1.01.2011 г. доработать законодательство по вопросам единого социального взноса.

Кроме того, Меморандумом предусмотрено ввести мораторий на преследование участников акций протеста. Также предусмотрено, что руководители ведомств, которые сделали ошибки при подготовке Налогового кодекса, будут привлечены к ответственности (*УРА-Информ* (<http://ura-inform.com>). – 2010. – 2.12).

Прем'єр-міністр М. Азаров заявляє, що недоліки Податкового кодексу будуть виправлені найближчим часом. Про це він сказав на засіданні Кабміну.

За словами М. Азарова, вето на Податковий кодекс є спільною позицією уряду і Президента.

«Необхідні зміни потрібно внести в найкоротший час. У цих змінах ми повинні максимально врахувати зауваження людей, які працюють на спрощеній системі оподаткування», – сказав він.

«На перехідний період, який триватиме приблизно рік, ми повинні відмовитися від штрафів, стягнень та зосередитися в основному на роз'яснювальній роботі», – додав він.

Водночас М. Азаров заявив, що опоненти Податкового кодексу поширювали «багато брехні» щодо його недоліків.

«Є брехнею твердження авторів листівок, інших повідомлень про те, що після набрання чинності Податковим кодексом податківці отримають право вдиратися в квартири громадян. Навіщо ця брехня розповсюджується по країні?» – обурився він.

Водночас М. Азаров наголосив на «вкрай незадовільній роз'яснювальній та інформаційній роботі», яку проводив уряд щодо Податкового кодексу (*Українська правда* (www.pravda.com.ua). – 2010. – 1.12).

Кабінет Міністрів підготував «революційний» законопроект, спрямований на стимулювання розвитку будівельної галузі. Про це заявив

Прем'єр-міністр М. Азаров, відкриваючи засідання уряду.

«Уряд схвалив надзвичайно важливий принциповий для розвитку країни проект регулювання будівельної діяльності. Цей законопроект – продукт спільної роботи уряду з представниками будівельної галузі. Це – реальний приклад того, як технологічно можна створювати законодавчі акти в діалозі з реальним сектором, авторитетними фахівцями, експертами», – сказав він.

«У результаті ми отримали, без перебільшення, революційний закон. Так, встановлюється граничний термін оформлення дозволу на будівництво не більше 30 діб. Це у порівнянні з тим, що сьогодні отримання дозволу може тривати до 2 років, дійсно революція», – підкреслив Прем'єр.

«Запроваджений принцип “єдиного вікна” для отримання дозволу на будівництво. Це порівняно з тим, що на сьогодні потрібно зібрати понад сто погоджень різноманітних організацій. Отже, у цілому в чотири рази зменшилася кількість дозвільних процедур та щонайменше у сім разів – час на отримання дозвільних документів», – наголосив він.

За словами М. Азарова, впровадження запропонованих норм дасть можливість спростити дозвільні процедури у будівництві, оптимізувати вартість спорудження об'єктів, мінімізувати корупцію, адже «дозвільна система у цій сфері стане прозорою та контрольованою».

Також Прем'єр вважає, що новий закон дасть змогу поновити і реалізувати комплексні будівельні проекти у довгостроковій перспективі.

«Це дуже важливий крок, оскільки на сьогодні система дозволів та погоджень у містобудівній діяльності відлякує інвесторів і затримує реалізацію будівельних проектів», – наголосив він.

За словами М. Азарова, «практично у найближчі дні» цей законопроект буде переданий на розгляд до Верховної Ради (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2010. – 1.12).*

Закордонні інвестори чекають від України масштабних реформ. Як заявив Прем'єр-міністр України М. Азаров такий висновок він зробив за результатами ряду закордонних візитів та двосторонніх переговорів у Києві.

За його словами, Україна не може дозволити собі затягувати проведення реформ та модернізацію економіки: «Ще кілька років нехтування реформами, і наша економіка залишиться позаду цивілізованого світу».

М. Азаров нагадав членам уряду, що минулого тижня відбулися офіційні візити Прем'єр-міністра України до Лівії та Єгипту. «Ми побачили динамічний розвиток цих країн, які в 90-х роках тільки ставали на шлях виходу із “третього світу”, до речі, з допомогою нашої країни. А сьогодні близько 10 % ВВП Єгипту створюється в галузях ІТ-технологій, – зауважив Прем'єр-міністр. – В Україні ж, де традиційно готували і готують донині спеціалістів для Близького Сходу, зараз цей показник дорівнює 0,4 %».

Водночас Прем'єр-міністр України зазначив, що переговори з керівництвом двох держав показали, що популістська та безвідповідальна політика попередніх 5 років гнітючим тягарем висить на Україні: «Україна, яка не виконувала своїх зобов'язань, втратила обличчя в цьому регіоні». М. Азаров зауважив, що закордонних партнерів загалом не цікавить, хто в Україні при владі, для них головне, щоб зобов'язання, які бралися від імені України, виконувалися: «Для нашого уряду абсолютно безумовним є правило виконувати всі зобов'язання: міжнародні, перед інвесторами, перед власними громадянами. Тільки виконана обіцянка є переконливим фактом і відкриває шляхи для розвитку співпраці» (*Урядовий портал (www.kmi.gov.ua). – 2010. – 1.12).*

Кабінет Міністрів схвалив міжурядовий меморандум з Азербайджаном про співробітництво в організації поставок зрідженого природного газу до України. Про це заявив перший заступник міністра палива і енергетики С. Чех.

«Меморандум прийняли. Ми виходимо з того, що Азербайджан має серйозні наміри вийти на цей ринок», – сказав він.

За словами першого заступника міністра, меморандум передбачає готовність Азербайджану поставляти до України до 5 млрд куб. м зрідженого газу на рік (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2010. – 1.12).*

Кабмін своїми розпорядженнями збільшив вартість реконструкції аеропортів у Львові та Донецьку.

Зокрема, вартість будівництва перонів, місць стоянок повітряних суден та рульових доріжок міжнародного аеропорту «Донецьк» зросла з 455,5 млн грн до 729,314 млн грн.

А вартість будівництва і реконструкції зовнішніх інженерних мереж міжнародного аеропорту «Львів» – з 112,3 млн грн до 129,293 млн грн.

У рамках зазначеної суми вартість будівельно-монтажних робіт в донецькому аеропорту оцінюється в 577,265 млн грн.

Вартість будівельно-монтажних робіт у Львові оцінюється Кабміном у 57,147 млн грн, обладнання – у 39,198 млн грн, інші витрати становлять 30,758 млн грн.

В аеропорту «Львів» планується реконструювати діючий пасажирський термінал та побудувати новий термінал (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2010. – 1.12).*

Прем'єр-міністр України М. Азаров вважає незадовільною роботу щодо роз'яснення змісту Податкового кодексу. Про це глава уряду заявив під час засідання Кабінету Міністрів України.

«Це приклад, коли ми на брехню не змогли відповісти. Наші опоненти, які зосередились на окремих недоліках цього документа, замазали чорною фарбою весь позитив від податкової реформи», – наголосив М. Азаров, додавши, що відповідні експерти та спеціалісти не змогли донести суспільству об'єктивної та правдивої точки зору.

«Якщо ми не зробимо з цього висновки і не забезпечимо інформаційно-роз'яснювальне супроводження реформ, це поставить під сумнів проведення будь-яких реформ в країні», – підкреслив Прем'єр-міністр.

М. Азаров зауважив, що уряд зробить з цього необхідні висновки й організує якісну інформаційно-роз'яснювальну роботу (*Урядовий портал (www.kmi.gov.ua). – 2010. – 1.12).*

Польща являється для України стратегическим партнером, особенно в вопросах интеграции Украины в Европейский Союз. Об этом заявил Премьер-министр Н. Азаров во время встречи с маршалком Сейма Республики Польша Б. Борусевичем.

«Мы оптимистично настроены на продвижение вопросов по интеграции в ЕС и всегда надеемся на поддержку со стороны Польши в этом направлении», – подчеркнул Н. Азаров.

В свою очередь Ю. Борусевич подтвердил поддержку Украины в ее интеграционных стремлениях к ЕС.

«Вы очень хорошо и успешно ведете переговоры с ЕС», – отметил маршалок. Он добавил, что Польша внимательно следит за политическими и экономическими событиями в Украине.

«Мы рады, что в Украине наблюдается политическая и экономическая стабильность, и мы с огромным интересом наблюдаем за реформами, которые вы внедряете», – сказал Б. Борусевич (*Версии.com (www.versii.com). – 2010. – 2.12).*

Украина будет наблюдателем в переговорах между Россией, Беларусью и Казахстаном по формированию таможенного союза в рамках Единого экономического пространства. Об этом рассказал министр экономики В. Цушко.

По его словам, эти три страны пригласили Украину, как и все страны СНГ, к участию в переговорах в качестве наблюдателей. Пока наблюдателем выступал только Таджикистан. «Нас также пригласили. Нам это интересно посмотреть, что они там обсуждают. Поэтому наша группа сейчас будет тоже участвовать в переговорах как наблюдатель», – сказал министр.

Он отметил, что Украина пока не рассматривает свое вступление в таможенный союз. По словам В. Цушко, Украина в первую очередь заинтересована в создании зоны свободной торговли в рамках СНГ без изъятий и ограничений. В то же время, по словам министра, Россия настаивает на

исключення из соглашения по зоне свободной торговли сахара, а Казахстан – спирта. При этом у Украины и Беларуси отсутствуют какие-либо исключения во взаимной торговле (*From-ua (www.from-ua.com)*). – 2010. – 2.12).

Кабінет Міністрів забезпечить оплату послуг юридичної компанії *Akin Gump Strauss Hauer & Feld, LLP* на суму 1,9 млн грн, наданих ДП «Укрвакцина», за рахунок продажу облігацій внутрішньої державної позики і коштів від приватизації. Про це ідеться в постанові уряду № 1076 від 29 листопада 2010 р., оприлюдненій на веб-сайті Кабміну.

Цією постановою Кабмін вніс зміни до своєї постанови № 1052 від 1 листопада 2010 р., доповнивши її словами: «за рахунок надходжень від цільового розміщення державних цінних паперів, а в разі їх недостатності – від приватизації державного майна або продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення, які перебувають у державній власності й на яких розміщено об'єкти, що підлягають приватизації».

Як повідомлялося, Державне підприємство «Укрвакцина» у вересні 2010 р. заявило про намір найняти міжнародну юридичну компанію *Akin Gump Strauss Hauer & Feld, LLP* для надання консультативних послуг із юридичних питань і для представництва в Україні і за її межами.

ДП «Укрвакцина» створене в 1993 р. для забезпечення імунобіологічними препаратами лікувально-профілактичних, санітарно-епідеміологічних, науково-дослідних установ системи Міністерства охорони здоров'я.

Akin Gump Strauss Hauer & Feld – юридична фірма, в якій працюють понад 800 адвокатів і консультантів, включає 14 офісів по всьому світу, зокрема у Вашингтоні, Лондоні, Женеві та Москві (*Економічна правда (www.epravda.com.ua)*). – 2010. – 2.12).

Голова правління Державного фонду сприяння молодіжному житловому будівництву *Л. Рисухін* сподівається на виділення з державного бюджету в 2011 р. 2 млрд 140 млн грн на реалізацію Державної програми будівництва (придбання) доступного житла на 2010–2017 рр. Про це він повідомив на брифінгу в будинку уряду за результатами засідання Кабінету Міністрів.

«За пропозиціями Міністерства регіонального розвитку та будівництва, який є головним органом, що веде цю програму, Міністерству фінансів представлений бюджетний запит на суму 2 млрд 140 млн грн на наступний рік», – повідомив він, додавши, що дані кошти передбачається спрямувати безпосередньо як на видачу безповоротних субсидій у розмірі 30 % від нормативної вартості житла, так і на облаштування майданчиків під забудову такого житла.

Крім цього, за його словами, Фонд досяг домовленості з «Ощадбанком» про участь цього банку в програмі «Доступне житло», надаючи кредити людям, які

хочуть побудувати житло. Так, 30 % на безповоротній основі від вартості житла надає держава, 20 % знаходить сама людина, а 50 % може надати банк у кредит.

Голова фонду також повідомив, що створено робочу групу під головуванням віце-прем'єр-міністра В. Тихонова за участю Міністерства регіонального розвитку та будівництва, Міністерства фінансів, Національного банку, «Ощадбанку», «Ексімбанку» з відпрацювання механізму доступності іпотечних кредитів (*Урядовий портал (www.kmi.gov.ua). – 2010. – 1.12).*

Министр Кабинета Министров А. Толстоухов допускает, что до конца 2010 г. правительство начнет сокращать количество министерств и ведомств. Их может остаться всего 12.

«Я не могу сказать, когда они начнутся, но бюджет следующего года должен учесть в себе элементы административной реформы, то есть сокращение министерств, ведомств, количества государственных служащих. Поэтому это нужно делать до начала нового бюджетного года», – сказал он. «Учитывая то, насколько радикальными будут шаги в реформировании, министерств будет от 12 до 20», – сказал он.

Кроме того, А. Толстоухов допускает кадровые изменения в составе правительства. Он также заявляет, что до конца 2010 г. численность сотрудников Секретариата Кабинета Министров будет сокращена до 1 тыс. человек. «На 31 декабря мне поставили четкую задачу – 1 тыс. человек. Но это еще не конец – в связи с тем, что будет изменение в системе органов центральной исполнительной власти, я думаю, что оптимальная численность работников секретариата правительства будет составлять 750–800 человек», – добавил он.

Сейчас в Украине в составе центральных органов исполнительной власти насчитывается 20 министерств. Президент В. Янукович выступает за существенное сокращение государственного аппарата. Он намерен сократить число чиновников и расходов на содержание государственного аппарата не менее чем на 20 %. В сентябре В. Янукович потребовал от министров и губернаторов сократить количество заместителей (*From-ua (www.from-ua.com). – 2010. – 2.12).*

Конституційний Суд визнав неконституційними низку положень державного бюджету на 2010 р.

Відповідне рішення оголосив головуєчий на засіданні суду А. Головін.

Зокрема, КС визнав неконституційними положення ст. 14, 24, 64 Закону «Про держбюджет на 2010 р.», а також п. 7–13 розд. 7 «Заключні положення».

Ст. 14 закону передбачає, що під час здійснення державних позик і надання державних гарантій міністр фінансів за дорученням Кабінету Міністрів має право приймати зобов'язання від імені України, пов'язані зі здійсненням таких позик.

Ст. 24 передбачає внесення змін до ч. 2 ст. 21 Закону «Про приватизацію

держмайна», що дає змогу в процесі приватизації державного майна оплати його вартості у вільно конвертованій іноземній валюті.

Ст. 64 закону встановлює, що до членів сім'ї пільговика при наданні пільг належать дружина (чоловік), їхні неповнолітні діти (до 18 років); неодружені повнолітні діти, які визнані інвалідами з дитинства 1 і 2 групи або інвалідами 1 групи; особи, які проживають разом з інвалідами війни 1 групи й доглядають за ними за умови, що інвалід війни не перебуває в шлюбі; непрацездатні батьки; особи, які перебувають під опікою і піклуванням громадян, що мають право на пільги, і якщо вони живуть разом.

Пункти 7–13 заключних положень закону про держбюджет-2010 припиняють дію в 2010 р. Закону «Про рентні платежі за нафту, природний газ і газовий конденсат» і окремих положень Кодексу про надра, Законів «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами й державними цільовими фондами» і «Про нафту й газ».

Відповідно до рішення КСУ, всі визнані неконституційними положення Закону «Про держбюджет-2010» втрачають чинність від дня прийняття КСУ цього рішення.

Як повідомлялося, у червні 54 депутати Ради направили до КСУ подання про відповідність Конституції окремих положень Держбюджету-2010.

Після затвердження парламентом 27 квітня проекту Держбюджету-2010 низка експертів і депутатів Ради заявили, що цим документом установлюється ручне регулювання економіки Кабміном (*Економічна правда (www.epravda.com.ua). – 2010. – 2.12*).

Кабінет Міністрів схвалив законопроект, яким пропонується заборонити приватизацію «Укрспирту». Про це заявив міністр аграрної політики М. Присяжнюк.

За його словами, уряд пропонує внести відповідні зміни до закону «Про перелік об'єктів права держвласності, що не підлягають приватизації» (*Економічна правда (www.epravda.com.ua). – 2010. – 1.12*).

Держкомпідприємництва не погодило розроблений Мінекономіки та Українським союзом промисловців і підприємців законопроект про проведення державних закупівель.

Документ передбачав право держпідприємств проводити закупівлі товарів і послуг за власні кошти без застосування тендерних процедур.

В проекті закону, який надійшов до Держкомпідприємництва на повторне погодження, розробники не врахували зауваження та пропозиції, висловлені комітетом раніше.

Держкомпідприємництва також проти проведення держпідприємствами

закупівель без тендерів. Така позиція пояснюється тим, що госпрозрахункові держпідприємства, окрім господарських, можуть надавати адміністративні послуги лише виходячи з того, як міністерства та відомства делегують їм власні функції та повноваження.

Кошти, отримані за це, є державними, хоча вони і не йдуть до бюджету. У Держкомпідприємництва нагадують, що завжди виступали за посилення контролю за плануванням і витратами державних коштів, а тому і проти надання права держпідприємствам витратити ці гроші на свій розсуд, без проведення тендерів (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*. – 2010. – 1.12).

ПОЛІТИКА

Підприємці вимагають розробки цілком нового варіанта Податкового кодексу і 2 грудня знову зібрались на масовий мітинг на майдані Незалежності у Києві.

Як повідомили представники Центрального штабу порятунку українського підприємництва на прес-конференції в УНІАН, їх не влаштовує вето Президента на окремі частини Податкового кодексу, ухваленого в парламенті.

Прес-секретар Штабу С. Швецов сказав, що «накладено не вето, а Податковий кодекс з поправками, внесеними Адміністрацією Президента, направлений знову до Верховної Ради, і фактично це не є вето».

«Наша вимога до Президента – повне вето – не знімається. Вона так само актуальна», – підкреслив він (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*. – 2010. – 1.12).

Українці констатують зниження рівня демократії. Це демонструють результати всеукраїнського опитування соціологічної служби Центру Разумкова.

Згідно з результатами, українці невисоко оцінюють рівень демократії в українському суспільстві.

Директор соціологічної служби А. Биченко повідомив, що респондентам було запропоновано оцінити рівень демократії за п'ятибальною шкалою, де «1» означає, що в країні панує диктатура, «5» – що в країні досягнута повна демократія.

Середня оцінка становили 2,99 бали. Не змогли відповісти на питання 10,4 % опитаних.

А. Биченко додав, що в листопаді середня оцінка знизилася порівняно з вереснем – жовтнем, коли вона становила 3,07 бала (важко відповісти – 9,5 %), при цьому різниця у відповідях респондентів є статистично значущою.

У травні 2010 р. при відповідях на аналогічне питання середня оцінка становила 3,46 бали (важко відповісти – 9 %).

На «1» рівень демократії в травні 2010 р. оцінили 4,1 % респондентів, у вересні – жовтні – 5,9 %, у листопаді – 8,3 %.

На «2» рівень демократії в травні 2010 р. оцінили 11,8% респондентів, у вересні – жовтні – 20,0 %, у листопаді – 17,9 %.

На «3» рівень демократії в травні 2010 р. оцінили 30,7% респондентів, у вересні – жовтні – 34,4 %, у листопаді – 37,5 %.

На «4» рівень демократії в травні 2010 р. оцінили 26,0 % респондентів, у вересні – жовтні – 23,5 %, у листопаді – 17,9 %.

На «5» рівень демократії в травні 2010 р. оцінили 17,9 % респондентів, у вересні – жовтні – 7,2 %, у листопаді – 7,9 % (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2010. – 1.12).*

Президент В. Янукович, наклавши вето на Податковий кодекс, ухвалений Верховною Радою, «ветував самого себе».

Таку думку висловила керівник бюро німецького фонду ім. Фридриха Науманна в Києві Г. Дьорренбехер.

Вона наголосила, що Податковий кодекс ухвалювався в парламенті не без відома самого В. Януковича і його Партії регіонів. Г. Дьорренбехер вважає вето Президента частковою перемогою протестувальників проти Податкового кодексу і «добрим» знаком для громадян, підтвердженням, що за свої переконання таки варто виходити на вулиці в сучасній Україні.

Водночас німецький експерт сумнівається, що зауваження протестувальників будуть повною мірою враховані при доопрацюванні Податкового кодексу. «Поки йдеться лише про опрацювання частин кодексу, й усе розгортається за відомою українською манерою вирішення проблеми “упродовж двох днів”. Я все ж сумніваюся в тому, що критичні пункти будуть усунуті з Податкового кодексу», – сказала Г. Дьорренбехер.

Вето Президента, на її думку, було зумовлене двома причинами. З одного боку – намірами підприємців, які протестують, долучитися до політичної опозиції. Водночас своїм рішенням В. Янукович може «додати собі балів популярності в населення», постати таким собі «батьком країни», який зважено відстоює інтереси всіх громадян, каже Г. Дьорренбехер.

Майбутній розвиток подій навколо податкової реформи, на її думку, залежатиме, в першу чергу, від того, хто займеться вирішенням проблемних моментів, а також від того, як протікатиме відповідна робота.

Але вже нині з новітнього перебігу подій українське керівництво має зробити для себе висновок, важливий для ухвалення інших ґрунтовних реформ, зокрема пенсійної реформи, реформ житлово-комунального сектору й трудового законодавства, додає Г. Дьорренбехер (*Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2010. – 1.12).*

Акция протеста предпринимателей против подписания Президентом Украины В. Януковичем Налогового кодекса на майдане Незалежности в Киеве показала, что в стране не может быть установлен сильный авторитарный режим.

Такое мнение политический эксперт В. Карасев высказал на пресс-конференции. «Майдан стал показателем того, что в Украине не может быть сильного авторитарного режима, а только слабый», – сказал В. Карасев.

Он отметил, что этот «слабый» авторитарный режим не знал, как реагировать на протесты предпринимателей против Налогового кодекса. По словам В. Карасева, позиции руководителей страны разделились и власть растерялась.

Эксперт также отметил, что Майдан продемонстрировал невозможность формирования в Украине государства на бюрократической основе. «В Украине бюрократия слабая, коррумпированная и некомпетентная», – сказал он (*Четверта влада (4vlada.net). – 2010. – 1.12).*

Майдан Незалежности в Киеве превращается в постоянное место выражения протестных настроений, поскольку выборы потеряли функцию их нейтрализации, считает директор социологической службы «Украинский барометр» В. Небоженко.

По мнению политолога, в Украине теперь будут постоянно «майданы» протеста не только в Киеве, но и в регионах, однако в других городах они не вызовут серьезных последствий. Кроме того, эти «майданы» не будут соединены в единое целое, поскольку нет еще консолидации общества.

В. Небоженко отметил, что протест против Налогового кодекса был вызван тем, что Государственная налоговая администрация наделяется «сумасшедшими полномочиями диктаторского типа», но при этом не решен вопрос справедливого и прозрачного распределения налогов, которые она будет собирать. Также к возникновению конфликта привели непрофессиональные действия власти, которая приняла Налоговый кодекс без какой-либо подготовки и разъяснения в обществе, уверен политолог.

Вместе с тем В. Небоженко считает, что правительство будет вынуждено продолжить реформу, в частности пенсионную. Это обусловлено в первую очередь «сильным влиянием внешнего фактора» на экономику Украины. Так, Украине в следующем году необходимо будет погашать внешний долг перед МВФ (*Четверта влада (4vlada.net). – 2010. – 1.12).*

Заместитель председателя партии «Сильная Украина», депутат Верховной Рады Крыма А. Кужель заявила, что создание украинскими предпринимателями собственной политической силы невозможно. Об этом А.

Кужель сказала в комментарии агентству «е-Крым».

А. Кужель отметила, что волна протестов предпринимателей в связи с принятием Налогового кодекса – явление «разовое, поскольку не носит политического характера».

По словам депутата, дальнейшее развитие этой ситуации в виде попытки создания политической партии не найдет понимания среди представителей малого и среднего бизнеса. «Предприниматели аполитичны изнутри. Их невозможно объединить в партию – им нужно зарабатывать деньги», – пояснила А. Кужель.

Она добавила, что нынешнее протестное движение предпринимателей уже раскололось на несколько групп, которые пытаются финансировать политические партии. «Там крутятся деньги и оппозиции, и партии власти», – заявила А. Кужель (*Четверта Влада (www.4vlada.net). – 2010. – 2.12*).

Президент Украины В. Янукович поступил очень ответственно и правильно, поставив права людей выше экономического интереса государства. Об этом заявил первый Президент Украины Л. Кравчук, комментируя решение Президента Украины В. Януковича ветировать Налоговый кодекс.

«Я думаю, Президент В. Янукович поступил очень ответственно и правильно, поставив права людей выше экономического интереса государства. Это очень ответственное решение. Это решение настоящего Главы государства, который заботится и о стране, и о ее гражданах», – сказал Л. Кравчук, назвав такое решение победой В. Януковича.

Первый Президент внимательно следил на процессом работы над кодексом, поскольку необходимость его принятия назрела уже давно. Он также напомнил, что инициировал этот процесс на втором году своего президентства, однако ему не хватало поддержки в парламенте для принятия документа.

По его мнению, второму и третьему Президенту Украины Л. Кучме и В. Ющенко не хватило политической воли принять Налоговый кодекс.

В то же время Л. Кравчук раскритиковал предложения вице-премьер-министра С. Тигипко по Налоговому кодексу, поскольку они были разработаны, «исходя из идеальных европейских условий». «Не было учтено то, что миллионы людей, граждан Украины, путешествуя с «кравчучками», заработали деньги и сами занялись своим трудоустройством, не перебрасывая свои проблемы на бюджет страны», – отметил он.

«Я встречал таких людей и в Турции, и в Китае, и в Польше, и в Чехии. Они, не ожидая помощи государства, сами создавали рабочие места – и себе, и другим. Есть ли основания игнорировать права этих людей на труд, который дает им возможность выжить? Может ли правительства сегодня не учитывать интересы этих людей, и не ждать, когда в государства наступят более благоприятные условия, чтобы рубить с плеча?» – добавил он (*MIGnews.com.ua (www.mignews.com.ua). – 2010. – 1.12*).

Политолог, директор Київського інституту проблем управління ім. Горшеніна В. Фесенко вважає, що у політичній партії, яку хочуть створити недовольні Податковим кодексом підприємці, є певні перспективи на українській політичній арені.

За думкою експерта, створення партії – «достатньо закономірний крок у розвитку тенденцій нинішнього Майдана». В. Фесенко впевнений, що частина лідерів нинішнього підприємницького Майдана «преследує не стільки захист прав підприємців і покращення Податкового кодексу, скільки має політичні амбіції і виходить з чистих політичних дій».

В той же час, стверджує політолог, можуть виникнути проблеми з політичною ідентифікацією і розвитком цієї політичної сили. «Надо буде доводити і суспільству і самим підприємцям, що ці люди можуть успішно і ефективно захищати їх права. Поки мені здається, що частина лідерів підприємницького Майдана перебуває фактично під впливом деяких політиків, всі лозунги не є достатньо серйозними і можуть привести не до перемог Майдана, а до його поразки», – підкреслює експерт (*Головком: Новини політики і економіки // У партії підприємців є перспективи – політолог (<http://glavcom.ua>). – 2010. – 1.12).*

ЕКОНОМІКА

Динаміка зростання держборгу України загрожує фінансовій безпеці країни. До такого висновку дійшли аудиторів Рахункової палати.

Приріст протягом минулих двох років перевищував 100 млрд грн на рік. У 2010 р. негативна тенденція збереглася – за дев'ять місяців держборг збільшився на 86 млрд грн.

«Витрати на обслуговування й погашення позик теж стрімко зростають. Пікові навантаження на держбюджет почалися вже у 2009 р., коли було виплачено понад 40 млрд грн, а у 2010–2013 рр. середньорічні боргові платежі становитимуть понад 50 млрд грн», – йдеться у звіті Рахункової палати.

Значні запозичення призводять до розбалансування державних фінансів.

З початку кризи частка держпозик у структурі сукупного зовнішнього боргу України збільшилася з 11,3 % до 22,9 %.

Темпи зростання держборгу, які спостерігаються останні два роки, дійсно насторожують.

У 2009 р. він збільшився на 54 %, у 2010 р. – ще на 40 %. При цьому, як показує досвід, швидко домогтися зниження темпів зростання дуже складно.

До кінця 2010 р. держборг становитиме 38 % ВВП, що вище, ніж у більшості країн Центральної та Східної Європи.

У 2011 р., за прогнозами, цей показник досягне максимуму – 41 %.

Але водночас він набагато нижчий, ніж у середньому по країнах ЄС, де держборг становить 70–80 % ВВП.

За словами директора наряду «Суверенні рейтинги» Ф. Гілла, Україна занадто залежна від грошей МВФ.

Скорочення зовнішнього боргу банківського сектору – ще одна позитивна тенденція.

Заборона на валютне кредитування й зниження попиту на банківські ресурси призвели до того, що фінустанови направляють валютну ліквідність на погашення зовнішніх кредитів.

У корпоративному секторі заборгованість, навпаки, продовжить зростати в основному за рахунок нарощування торгових кредитів.

Але оскільки це переважно позики пов'язаних компаній, то вони не створюють серйозних проблем для економіки (*Економічна правда (www.epravda.com.ua). – 2010. – 1.12).*

У Національному банку схиляються до думки, що валютне кредитування – це додаткові ризики для економіки. Про це заявив перший заступник голови НБУ С. Арбузов.

За його словами, Нацбанк сьогодні розробляє відповідні законодавчі норми з приводу валютного кредитування і веде відповідні консультації з міжнародними фінансовими організаціями.

Також С. Арбузов зазначив, що в законодавчому порядку може бути заборонене валютне кредитування для фізичних осіб і обмежене для юридичних осіб, а саме тих, які не мають експортної виручки.

Нацбанк має намір розробити відповідні рекомендації для комерційних банків, як працювати з такими позичальниками (*Економічна правда (www.epravda.com.ua). – 2010. – 1.12).*

В октябрі експорт сталевих полуфабрикатів зменшився на 12,9 %, або на 121,51 тис. т, порівняно з вереснем, до 820,78 тис. т. Об цьому повідомив джерело в Кабінеті Міністрів.

Виручка від експорту зменшилась на 3,7 %, або на 16,59 млн долл., до 436,71 млн долл. Основними покупцями цього виду продукції в октябрі стали Італія (173,13 тис. т) і Ліван (110,09 тис. т).

Порівняно з октябрем попереднього року експорт сталевих полуфабрикатів в октябрі 2010 г. скоротився на 26,5 %, або на 295,28 тис. т.

В січні – октябрі 2010 г. порівняно з січнем – октябрем 2009 г. експорт сталевих полуфабрикатів зменшився на 2,7 %, або на 259,75 тис. т, склав 9 млн 538,99 тис. т, на 4 425,19 млн долл. (*МінПром (http://minprom.ua). – 2010. – 1.12).*

В октябре экспорт украинской железной руды уменьшился на 19,2 %, или на 609,33 тыс. т, по сравнению с сентябрем, до 2 556,41 тыс. т.

Выручка от экспорта железной руды сократилась на 16,7%, или на 42,3 млн долл., до 211,02 млн долл. Экспорт неагломерированной руды сократился на 20,9 %, до 1 640,1 тыс. т, а агломерированной руды – на 16,2 %, или на 177,14 тыс. т, до 916,31 тыс. т.

По сравнению с октябрем 2009 экспорт железной руды в октябре 2010 г. уменьшился на 2,9 %, или на 76,67 тыс. т.

В январе – октябре 2010 г. по сравнению с январем – октябрем 2009 г. экспорт железной руды увеличился на 26,3 %, или на 5 760,16 тыс. т, до 27 646,33 тыс. т, на 1 996,11 млн долл. (*МинПром (<http://minprom.ua>). – 2010. – 1.12).*

В октябре экспорт украинской марганцевой руды по сравнению с сентябрем уменьшился на 1,9 %, или на 0,34 тыс. т, до 17,26 тыс. т, на 1,87 млн долл.

По сравнению с октябрем 2009 г. в октябре 2010 г. экспорт марганцевой руды увеличился в 19,6 раза, или на 16,38 тыс. т.

В январе – октябре 2010 г. по сравнению с январем – октябрем 2009 г. экспорт марганцевой руды увеличился в 9,6 раза, или на 81,97 тыс. т, и составил 91,5 тыс. т, на 9,67 млн долл. (*МинПром (<http://minprom.ua>). – 2010. – 1.12).*

Президент Центра рыночных реформ В. Лановой убежден, что уровень ВВП в следующем году увеличиваться не будет.

«К сожалению, можно уже сейчас сказать, что роста ВВП такого не будет. ВВП в этом году возрастет лишь на 4 %, и это при том, что обещали 5 %, и это после 15 % потерь 2008 г.», – отметил В. Лановой.

По его убеждению, последующие годы будут еще тяжелее, потому что уже в 2011 г. «по инерции будет замедление роста до 2–3 %». Эксперт убежден, что падения темпов роста ВВП можно избежать при наличии «каких-то интенсивных сил, влияющих на этот процесс, которые бы поднимали и давали новые продажи на рынке».

«А так внутренний спрос сужен, так как нет кредитования. Кредитование идет в бюджет – 57 % банковских депозитов получил бюджет в этом году через размещение облигаций. Это 58 млрд грн в облигациях. Внутреннее производство потреблением не поддерживается, и сейчас нет фактов, которые бы говорили о росте – и за счет внутреннего фактора и за счет того, что мы можем стать более конкурентоспособными, продавать в мире какие-то новые продукты. Ничего подобного вообще нет», – подытожил В. Лановой (*Главком: Новости политики*

и экономики // ВВП в следующем году не увеличится – эксперт (<http://glavcom.ua>). – 2010. – 1.12).

Дополнительная нагрузка на расходную часть госбюджета, в связи с повышением пенсий с 1 декабря с. г., будет несущественной, поскольку повышение незначительное, считает аналитик Международного центра перспективных исследований А. Жолудь.

По словам эксперта, поскольку ожидается также и повышение зарплат, отчисления с которых являются основным источником наполнения Пенсионного фонда, то значительного увеличения расходов на выплату пенсий ожидать не стоит. Однако, аналитик отметил, что рост дефицита Пенсионного фонда, хотя и не большой, все-таки произойдет.

А. Жолудь также считает, что не стоит ожидать задержек в выплатах пенсий. «Если такие задержки и будут, то это, скорее всего, будет связано с техническими проблемами, например, с несвоевременным перечислением средств», – прогнозирует аналитик (*Минфин.com.ua (<http://minfin.com.ua>). – 2010. – 1.12).*